

ČASOPIS GORA: DA ALI NE ?

Naslov tega uvodnega razmišljanja spominja na retorično vprašanje – in **samo to**, retorično vprašanje namreč, naj tudi ostane ...

Naš časnik Gora! S ponosom ugotavljamo, da koraka že proti polnoletnosti! V letih izhajanja nam je skozi Besedo in Podobo ohranil dosti lepih, zanimivih in tudi nepozabnih zgodb – ki drugače morebiti ne bi nikoli ugledale 'luči sveta'. Še več: velika verjetnost je, da bi marsikatera utonila v pozabo. In morebiti ne bi vedeli za mnoge izjemne usode posameznih Gorjanov in celih rodbin! Zagotovo so imeli snovatelji naše Gore, ob nje ustanavljanju, tudi to v mislih: ko so časnik obudili k življenju, so želeli ohraniti, sebi in zanamcem, del Duha naše Gore. Gore, v najširšem smislu, saj smo zaradi časnika Gora vsi bogatejši: njeni sedanji prebivalci in tudi tisti, ki jih ni več; in tisti, ki so Goro zaradi tega ali onega vzroka zapustili; in tudi mnogi redni in naključni obiskovalci od drugod ...

Narod, ki o sebi in svoji zgodovini nima nič zapisanega, počasi zgublja svojo bit, trže se popkovina prepoznavnosti in samozavedanja, izgublja se v tujem svetu in tuji kulturi. Zato je tako zelo dragoceno izjemno bogato ljudsko izročilo z Gore, zbrano v več knjigah in drugih zapisih; dragocena so literarna dela pesnikov in pisateljev z Gore. Zakaj Beseda je tista, ki ima v sebi oživljajočo in stvariteljsko moč. In prav Beseda je os naše Gore ...

Res je, zagotovo: Gorjani smo zelo navezani na svojo Goro, morebiti bolj kot se zavedamo.

Vse na tem svetu je minljivo. Tudi naš časopis prihaja v obdobje, ki bi mu lahko rekli 'krizno'. Vendar: to je zaprav 'ustvarjalna kriza', ki prej ali slej doleti vse in vsakega. Iz nje se navadno izvijemo še močnejši ... Zato, dragi Gorjanke in Gorjani, prijatelji Gore in bralci svojega časnika: pomagajte nam ga ohraniti in obogatiti! Sodelujte s svojimi prispevki! Povejte, o čem želite v njem brati, kaj želite na njegovih straneh najti. Dajte Gori novo vsebino, svežino drugačnosti, ob zrelih izkustvih in spominjanjih tudi mladostno ognjevitost.

Še naprej skupaj zajemajmo iz preteklosti za sedanjost in bodočnost ...

Rajko Velikonja

Franc Černigoj

2003 - 2010

Prav v teh dneh mineva sedem let, kar sta me Uroš Velikonja in mag. Stanislav Mikuž, v imenu članov Društva Gora, povabila k sodelovanju pri urejanju časopisa Gora. Časnik se je dotlej že lepo prijel, med Gorjani in tudi drugimi bralci, saj jim je prinašal zanimive zgodbe, spomine, pričevanja, predstavitve narave in ljudi, pa tudi aktualne novice o dogajanju na Gori. Povabilo k sodelovanju sem vzela kot izziv in tudi kot posebno čast ter priložnost, da bolj od bližu spoznam Goro in Gorjane. Čeprav živim čisto blizu, mi je bil ta del naše Gore, v senci Čavna,

manj poznan. Odkrivati sem ga začela šele po službeni dolžnosti, ko so me številni dogodki kar pogosto zvabili na Predmejo, Otlico, Sinji vrh ... Potem pa mi je Gora prirasla k srcu in te kraje sem začela odkrivati tudi v prostem času.

Uredništvu sem se pridružila jeseni 2003, ko je na izid čakala dvajseta številka časopisa. Bojazni, da ne bo dovolj gradiva, je že na prvem sestanku s številnimi idejami prepodil član uredništva Franc Černigoj, v veliko pomoč je bil tudi sodelavec uredništva mag. Stanislav Mikuž. Soglasno smo se odločili, da podobo časopisa malo prenovimo in tako je z 20. številko časopis prvič izšel z barvno naslovnico, na kateri smo lahko občudovali neuklonljivo moč starega bora na Robu, za njim pa s snegom pokrito Goro, vse tja čez Sinji vrh, do Nanosa. Za 20. številko je prišla 21., pa 30., 40., ... zdaj je pred nami že številka 45! To je precej več kot 2000 strani!!!

Kot sem že nekajkrat poudarila, časopisa ne bi bilo brez vseh vas, zvestih naročnikov in bralcev ter zapisovalcev in drugih sodelavcev, ki ste svoje spomine in opažanja delili z nami. V uredniškem odboru smo se pri pripravi vsake številke trudili, da bi bila čim bolj zanimiva. Verjetno smo tudi kaj spregledali in včasih se je v vsebini našla tudi kakšna napaka. Kdor dela, tudi greši, pravijo.

Zdaj je pred nami, kot rečeno, nova sezona, in z njo tudi nova številka časopisa Gora. V uredništvu smo se v zadnjih mesecih večkrat spraševali, ali je prišel čas, ko bo treba dati časopisu nov zagon, z novimi močmi, mogoče z drugačno vsebino, obliko. In tako je dozorela skupna odločitev članov uredništva ter članov upravnega odbora Društva, da bo časopis Gora v letošnjem letu izšel trikrat. Prvi, pomladni ali 'pozno velikonočni' številki bo v prvih septembrskih dneh, za šagro, sledila jesenska številka; v drugi polovici decembra pa bo izšla še tretja, predpraznična božično-novoletna številka. Posamezne številke bodo še obsežnejše in bogatejše.

Naročnina na časopis Gora se v letošnjem letu ni povečala. Vsi, ki ste jo poravnali, boste za plačani prispevek prejeli vse letošnje in tudi prvo številko v prihodnjem letu, ko naj bi predvidoma časopis začel izhajati dvakrat letno. Ob začetku poletja, torej junija, in v decembru ...

Alenka Tratnik, urednica

 primorje

društvo gora

POROČILO O DELU DRUŠTVA GORA ZA 2009

Rajko Velikonja, predsednik društva

Upravni odbor Društva si je v lanskem letnem načrtu dela zastavil naslednje cilje in vizijo: Doseženo obstoječe stanje Društva Gora nadgraditi, predvsem v smislu vsebinskih dejavnosti na področju naravne in kulturne dediščine, kulture, športa in drugih dejavnosti, ki bodo v interesu članstva in okolice.

Zagotoviti take vsebine in dejavnosti, ki bodo motivirale in zainteresirale predvsem mladino z Gore, da se bodo aktivneje vključili v delovanje Društva in sčasoma prevzemali organizacijske in vodstvene obveznosti v Društvu.

Izvesti vse potrebne aktivnosti na zagotovitvi stabilnejših virov financiranja, s pomočjo sponzorjev, donatorjev, razpisov ter z lastno dejavnostjo.

Nadaljevati sodelovanje s sosednjimi društvi in krajevnimi skupnostmi ter drugimi društvi in subjekti, ki bodo v medsebojnem interesu Društva Gora in okolice.

Izvesti vse potrebne ukrepe za učinkovito in gospodarno upravljanje z izgrajeno infrastrukturo Društva in premoženjem.

Vrniti Društvo Gora v medije in druge oblike javnega obveščanja. Promoviranje Društva s ciljem večje – boljše prepoznavnosti Društva, kakor tudi Gore kot celote.

Vizija in cilji Društva so bili zadovoljivo realizirani.

Upravni odbor je imel v preteklem letu ambicijo, v sodelovanju s članstvom pa tudi z zainteresiranimi krajanji (Gore in širše), izdelati strategijo razvoja Društva Gora do leta 2015. Pri izvedbi te naloge smo pričakovali polno podporo in pomoč članstva. Ker dejavnost Društva ni namenjena sama sebi, smo pri izdelavi strategije načrtovali pozvati tudi krajanje Gore in strokovnjake na področju razvoja podeželja. Namera izdelave strategije razvoja Društva je bila izdelati razvojni dokument, ki bo omogočal Društvu uspešnejši in učinkovitejši ter ciljni razvoj. Strategija razvoja je pomembna tudi za informiranje krajanov pa tudi širše okolice. Velik pomen bo imela pri prepoznavnosti Društva, pripomogla bo tudi k lažjemu pridobivanju finančnih sredstev iz različnih virov. Izvedli smo evidentiranje možnih idej razvoja in zbrali predloge. Sama izdelava strategije in idejne osnove (ureditve celotnega območja športnega parka Tiha dolina) zahteva določene vire, finančne in druge, ki pa jih v preteklem letu še ni bilo, zato je projekt zasnovan samo na idejah in predlogih posameznikov in še ni primeren za javno razpravo.

Društvo je svoje dejavnosti do sedaj financiralo predvsem iz sponzorskih sredstev, donacij, razpisov ter z lastno dejavnostjo. Naloga in dolžnost vseh članov Društva je, da se aktivno vključijo v izvajanje ukrepov oziroma načrta pridobivanja finančnih virov.

V preteklem letu s strani članstva, razen nekaj izjem, Društvo ni pridobilo nikakršnih finančnih sredstev. Delovanje Društva v poletnih in jesenskih mesecih je bilo stalno 'finančno podhranjeno'. S težavo smo zagotavljali sredstva za tekoče poslovanje in bili primorani v pogovore in pogajanja s posameznimi izvajalci, da so nam roke plačila odlagali. Za to je bilo potrebno veliko energije in truda. Konec septembra je Društvo poravnalo vse finančne obveznosti do izvajalcev. Pri tem nas je reševala oddaja šotor in nekaj pridobljenih sponzorskih oziroma donacijskih sredstev. V finančni stiski smo bili tudi iz razloga, ker nam niso bila pravočasno, kljub podpisanim pogodbam, nakazovana na razpisih dodeljena finančna sredstva, ki pa smo jih do 31. 12. 2009 v celoti prejeli.

Stanje financ:

Stanje 01. 01. 2009	1.527,46 €
Stanje 15. 01. 2010	9.007,61 €

Društvo se sooča s problemom aktivnega podmladka. V Društvu je veliko mladih članov, ki pa, razen izjem, do sedaj niso našli motivov za angažiranje. Ključni problem je, kako angažirati mlade z Gore, da bi društveni prostori in športna igrišča na Rupih postala njihovo zbirališče za športne prireditve, druženje ali izvedbo projektov, ki bi jih organizirali sami. V preteklem letu se kaže trend izboljšanja. Mladi so bili veliko bolj aktivni pri vseh organiziranih oblikah dela Društva, samostojno so organizirali prireditev v sklopu Dnevi Gore, primerno so skrbeli za igrišča in jih uporabljali v namen, za katerega so bila zgrajena. Pri tem pa je potrebno navesti dejstvo, da so se v delo vključevali tudi mladi, ki niso člani Društva, kar je zelo pohvalno in zaželeno. Napredek je izrazit in merljiv.

Glede na razpoložljive finančne vire smo načrtovali ureditev sanitarij, dokončanje zunanega dela objekta kuhinje in prekritje tega objekta, vendar to ni bilo narejeno, ker Društvo ni imelo dovolj denarja. Za potrebe večjih prireditev je bila urejena električna infrastruktura. Izvedena je bila spomladanska delovna akcija, kjer je bila urejena okolica objektov, igrišč in pospravljen drobn inventar. Predvsem iz varnostnih razlogov smo zgradili varnostno zaščitno ograjo, v dolžini 104 m, ob robu ceste, na brežini nad šotorom, in s tem zagotovili varnost obiskovalcem. Opravljeno je bilo še več manjših vzdrževalnih del na objektih in opremi, tako da lahko trdimo, da se je s premoženjem ravnalo gospodarno.

Društvo je sodelovalo z drugimi društvi, krajevnimi skupnostmi in šolami na Gori, največ z Društvom Okno ter z društvom iz Gozda ter Gasilskim društvom Col. Uskladili smo koledar in vsebino prireditev na Gori, ki so se dopolnjevala in s tem bogatila kulturno, športno in družabno življenje na Gori. Nadaljevali smo z že obstoječo prakso sodelovanja z osnovnimi šolami na Gori. V sodelovanju z učitelji smo na šoli Otlica in Col ter Podkraj izvedli likovno-literarni natečaj. Za društveni večer smo pripravili razstavo in pripravili družaben zaključek šolskega leta, na katerega smo povabili vse otroke s starši, ki so na natečaju sodelovali. Najboljše prispevke smo simbolično nagradili in jih objavili v časopisu Gora. Razstava in zaključek šolskega leta sta bila izredno pozitivno ocenjena s strani vodstva šol, staršev, še posebej so bili veseli otroci.

Društvo je v izvajanju svoje dejavnosti veliko sodelovalo s sorodnimi društvi doma in tudi v tujini. V sodelovanju z društvi z Gore in Občino Ajdovščina je bila v preteklem letu izdana zgi-

banka Od Čavna do Nanosa, v 10.000 izvodih!, ki na profesionalen način informira širšo javnost o možnostih in lepotah Gore.

Izvedena je bila prva smučarska tekma vseh društev z Gore, kar je imelo za posledico še večje sodelovanje in medsebojno pomoč med društvi. Nadaljevali smo dobro sodelovanje z borčevskimi in veteranskimi organizacijami, s Slovensko vojsko, planinskim društvom Breza iz BiH in ostalimi, ko je bila izražena potreba oz. interes.

Društvu v preteklem letu ni uspelo, s svojo dejavnostjo, povečati svoje prepoznavnosti. Prireditve so bile vsebinsko dobro pripravljene in organizirane, niso pa bile dobro obiskane. Predvsem je problem množičnost takih prireditev za neposredno okolico. Zagotovo bomo morali biti v letošnjem letu pri organiziranju prireditev bolj inovativni in ponuditi nove sveže programe, ki ljudi »povlečejo«.

Demonstratorska skupina Edmund Čibej je po zaslugi posameznikov, predvsem z veliko dobre volje in čuta pripadnosti do Društva, promovirala skupino in Društvo po vsej domovini. Pohvala gre Planinski sekciji, ki je s svojo angažiranostjo izvedla več atraktivnih izletov in pohodov, kar je zelo pozitivno odmevalo, predvsem med krajani Gore, manj med člani Društva. Prav tako gre pohvala Nordijski sekciji za izvedeno tekmo v smučarskih skokih, ki je pozitivno odmevala tudi v širši okolici in Predmejo ponovno, čeprav samo za en dan, promovirala kot zibelko skakalnega športa na Primorskem.

Uredniški odbor in sodelavci časopisa Gora so svoje delo opravili požrtvovalno in odlično, tako da je časopis še vedno eden od glavnih prepoznavnih dejavnikov Društva Gora. Zagotovo je k prepoznavnosti vplivala tudi že več časa načrtovana in končno postavljena knjižna polica, na kateri se bodo sčasoma, verjamemo in upamo, zbrala vsa literarna in druga besedna dela, tudi znanstvena, ki so jih napisali Gorjani ali ki govorijo o Gori tako ali drugače.

Člani Društva Gora s prijatelji, sponzorji, donatorji in s svojim delom so v preteklosti opravili veliko delo, ki se odraža v zgrajeni infrastrukturi Društva in prepoznavnosti Društva doma in v tujini. V zadnjih letih so bile skoraj vse aktivnosti usmerjene v gradnjo infrastrukture, ureditev športnega parka in društvenih prostorov. Manj aktivnosti je bilo posvečenih dejavnostim, ki so zapisane v poslanstvu Društva Gora. Verjetno so to razlogi, da ni več velike zagretosti in motivacije za nove aktivnosti, ki bi Društvo postavilo na mesto, kjer je bilo. To ni kritika, ki bi veljala za vse, nekateri so z vso vnemo in požrtvovalnostjo svoj čas porabili za aktivnosti Društva. Društvo je v dobri kondiciji, potrebuje nov zagon, zagon za dušo, duhovno izpopolnjevanje in osebno bogatenje. Vsi se moramo zavedati, da je to prostovoljno združenje, v katerem vsak sebi ureničuje svoje želje in ambicije in uresničuje skupne ambicije. Biti član Društva pomeni sprejeti tudi obveznosti, dolžnosti in bonitete, ki so zapisane v dokumentih Društva. Tam je zapisan tudi etični kodeks, ki ga člani Društva moramo poznati in se po njem ravnati.

Zato vas pozivamo, da skupaj nadaljujemo bogato skupno pot v Društvu Gora, v interesu generacij, ki prihajajo, v interesu Gorjanov in Gore.

Na kraju se posebej zahvaljujem posameznikom, sosedom in ostalim prijateljem, ki ste nam v lanskem letu pomagali in s tem bogatili življenje na Gori. Hvala vam.

knjižna polica

NOVOSTI NA KNJIŽNI POLICI NA PREDMEJI ALI KAKO SE NA RUPO STEKA DUH GORE

Franc Černigoj

Ponovimo, kaj smo v časniku Gore zapisali že v prejšnji številki:

»Že skoraj od ustanovitve dalje je med člani Društva Gora tlela misel, da bi imeli na enem kraju na Gori posebno knjižno polico, na kateri bi bile vse knjige (in drugi tiski), katerih avtorji so Gorjani; in tudi knjige, ki so jih avtorji od drugod napisali o Gori; sem bi sodili še časniki, ki izhajajo na Gori; pa diplomske ter seminarske naloge študentov in diplomantov, ki so si izbrali za temo karkoli, povezanega z Goro; in še kaj ...«

In na Rupo se stekajo novi in novi tiski, tako ali drugače povezani z Goro. Naslove novih tiskov, ki so bili prinešeni na knjižno polico od izida lanske božične številke do danes, objavljamo. Darovalcem se zahvaljujemo.

Pripis:

Doslej se je na Knjižni polici na Rupi nabralo skoraj 60 naslovov leposlovnih knjig, zbirk ljudskega leposlovnega izročila, zbranih del, zbornikov in drugih publikacij. Seveda je tam tudi vseh 45 številčk časnika Gora ...

AVTORSKA DELA

AVTOR	NASLOV	ZALOŽBA	LETO IZIDA
Ivan Renko	Vojkov vod	Partizanska knjiga	1973
Peter Skoberne	Sto naravnih znamenitosti Slovenije	Prešernova družba	1988
Ivo Trošt	Pod Robom (Povest)	Prva izdaja: Slovenske večernice, Celjska Mohorjeva družba Ponatis: Col, 1990 Podaril: Mitja Benčina	1915 1990
Ingrid Kovšca	Od srca do srca	Škofijska gimnazija Vipava Podarila: Ingrid Kovšca	2000
Boštjan Škrlep	Róman je bil bolj zadržan, dec pa od stu ... (O Rómanu Velikonja – Bevkovem)	Samozaložba (Podarila: Vojko Velikonja ter Rino Velikonja)	2004

Rafael Terpin, Tinka Gantar	Ugriznima u kalina, peš poti okrog Idrije in Spodnje Idrije	Muzejsko društvo Idrija (Podaril: Rafael Terpin)	2006
Rafael Terpin	Klanec do doma, zbirka 262 risb kmečkih hiš iz svetov ob Idrijci (in 262 besedil)	Samozaložba (Podaril: Rafael Terpin)	2007
Wilhelm Voss	Poskus zgodovine botanike na Kranjskem (1754 do 1883)	Celjska Mohorjeva družba	2008

PRILOŽNOSTNE PUBLIKACIJE

AVTOR	NASLOV	ZALOŽBA	LETO IZIDA
Lucijan Trošt (Glavni urednik)	Vodovod Gora (Bilten ob zaključku del)	Gradbeni odbor Vodovoda Gora (Podaril: Lucijan Trošt)	2004
Bogomir Remškar (Urednik)	30 let ajdovskega jamarstva	Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina (Podaril: Mitja Benčina)	2005

Foto: Anka Vončina

Tudi ob koncu lanskega leta so idrijski PUMPARKI (*glej časnik Gora, letnik 12, št. 40!*) izvedli prednovoletno pohajkovanje po Gori in njeni okolici. Tokrat so se podali po 'trasi' pohoda, ki ga je v septembru organiziralo Društvo Gora - torej so iskali kapljice vode po Gori. Pohod je vodil Emil Velikonja.

V zahvalo in v želji po nadaljnjem dobrem sodelovanju med PUMPARKI in društvom Gora je njihov član in akademski slikar Rafael Terpin podaril knjižnici na Rupi svoj 'Klanec do doma'.

Knjigo je osebno postavil na knjižno polico. V omenjeni knjigi je tudi nekaj njegovih risb domačij na Gori, ki jih danes ni več ...

literatura

HRUŠKA

Bojan Bizjak-Zakawsky

2. del

Molče so se spustili po cesti navzdol. Prišli so na osončeno goljavo. Pred njimi se je odstrl gričevnat svet. Malce naprej, na desni strani, je čisto ob cesti stala stara, razdrapana, že na videz zanemarjena kmetija. Zadaj za hišo je vegasto čemel sivosrebrn senik, ki je najbrž preživel tudi svojo starost. V mladi travi pred hišo se je paslo nekaj kokoši. Majhna okna so srepa in temno zrle vanje, ko so šli mimo. Cesta je spet zavila navzgor. Ko so prišli na travnat vrh, so v daljavi zagledali gručico belih hiš, ki so se stiskale okrog majhne cerkvice. Okrog in okrog so bili nemirni zeleni valovi gričkov. S hitrimi, a že utrujenimi koraki so se pognali proti zaselku. Ko so prišli do prvih hiš, jih je obstopicala skupinica kuštravih otročajev in jih strahoma gledala. V nekih vratih je slonel sivolas možakar in jih nagovoril. Povedali so mu, kdo so in kam so namenjeni. Navdušeno jim je prikimal in jih povabil na žganje. Spogledali so se in vabilo sprejeli. Stopili so proti hiši, kar po travi skozi star sadovnjak. Starček jim je prinesel steklenico in en sam kozarec. Ponudil je Francelju, naj naliže, ker da se njemu roke tresejo. Močno uležano žganje je vsem po vrsti stopilo v oči, da so se komaj branili solz in pokašljevanja. Zvrnili so še enkrat. Glasno so se poslovili. Starček je odprtih ust gledal za njimi in potem še sam nagnil steklenico.

Po desetih minutah živahne hoje so pripotovali na konec vasi, kjer so samotno stale štiri hiše, en velik senik in še en manjši, ob hiši na desni. Na levi strani je bila hiša, kamor so bili namenjeni. Stran, ki je gledala na cesto, je bila obraščena z vinsko trto, da so se komaj videla majhna temna okna. Nad brajdo so iz beline nekako zvišano pogledovala malo večja okna. In prav na vrhu, v belem trikotniku, je bil črn krog, nekakšen zračnik podstrešja. Pod brajdo je bil skrbno obdelan vrt, obdan z vegasto leseno ograjo. Pred hišo, pod slivami, je čemel smrdeč kup gnoja, iz katerega se je pocejala črna gosta gnojnica, ki je kot velika kača izginevala v širokolistnem zelenju ob zbiti blatni poti, napeljani proti seniku. Izza vogala so se nenadoma zagnali veseli vzkliki deklet. Govorjenje in smejanje sta postajala vsemočnejša in sta se bližala vrtu. Potem sta izza vogala pokukali razgreti dekliški glavi. Obe sta obstali, si v hudi zadregi začeli popravljati ruti in od zemlje oškropljeni krili. Pred njimi je na cesti stalo pet zardelih, belosrajčnih mož.

Starejša je vendarle ugonobila strah v sebi in se premaknila vzdolž ograje. Prejšnja razigrana rdečica ji je zdaj prešla v blede prepadeno milino.

»Kaj bi pa radi?« je vprašala.

»Saj je to Osredek osemnajst?« je Francelj opogumljeno vprašal.

»Je. Koga bi pa radi?« je dekle že malce opogumljeno vprašalo.

»Prišli smo prav. Kje pa je gospodar?« je Francelj vprašal in pogledal po ostalih.

Dekletu se je ob besedi »gospodar« obraz še bolj pomračil. Ustnici je zamišljeno stisnila in malce povesnila glavo, a ne za dolgo. Privzdignila je brado in šibko pogledala po njih. S težkim drobljivim glasom je rekla: »Očeta so nam Italijani ubili. Sami smo!«

Tišina je bila dolga, težka, plahutajoča nad vsem; vse je použivala vase – vsem je kapljala v zavest s temnimi kapljami spominov.

»A tako,« je mučnino razbil Francelj, si snel klobuk in se ugriznil v spodnjo ustnico.

Rado je pogledal po dolgem slemenu hiše. Ozrl se je proti dekletu. Zaradi kratkovidnosti ni dobro videl njenega obraza, ki je v tem trenutku ponujal trpečo vljudnost. Italijani, je pomislil, te plašne črne ptice, ki so iz strahu pobijale sodelavce rdečih tabornikov. Seveda, fašistom so pomagali izdajalci, te moralne pokveke ... Lahko je takole sneti človeka z njegovega doma, ga zvezati in ga potem nemočnega ustreliti. O, vsi imperiji zla in krvi ... Adijo luč ... Svoboda, zgodovina, človek, drhal ... se je zvrtničilo v Radu, da se je opotekajoče prestopil.

»Po mamu grem,« je reklo dekle in se začelo oddaljevati. Tista druga, plavolaska, ki je slonela na vogalu, se je umaknila za hišo.

Ni dolgo trajalo. Okrog istega vogala je v spremstvu hčere prišla gospodinja. V levi roki je krepko držala motiko. Njeno črn dolgo krilo je bilo na več mestih pomazano s sivorjavimi madeži zemlje. Ko jih je zagledala, je motiko obesila na leseno ograjo in si skušala ob predpastnik obrisati žilave roke. S prijaznim smehljajem je hitela proti njim in med hojo krljavno rekla: »Ste le prišli?«

Francelj, ki se je postavil malo naprej, je hotel nekaj reči, a ga je prehitela, rekoč: »Kar v hišo stopimo.«

Šla je mimo njih in si vsakega ogledala, z nemirnimi nezaupljivimi očmi, a z dobrotljivim smehljajem na ustnicah.

Molče so se zvrstili za njo, v hladno temno vežo, dišečo po zaparjenem krompirju. Na levo so vodila prijazno odprta vrata v veliko temotno izbo. V kotu te prostrane izbe je bila velika kvadratna belo pregrnjena miza, okrog katere je bila speljana masivna, temnorjava klop. Naokrog je bilo razpostavljenih še nekaj masivnih stolov. Okna so bila polna lončnic, ki so precejale dnevno svetlobo. V kotu nad mizo je kraljevalo veliko razpelo z nenavadno žalostnim Kristusom. Ob njegovem vznožju je bila temnomodra vaza, polna pomladnega cvetja; sadno cvetje je najbolj blestelo v tisti mrakobi. Na levi in desni strani so bile nabožne slike. Največja, na levi strani Kristusa, je prikazovala Marijo v čudoviti pokrajini, z zlatorumeno avro nad glavo, s krvavečim srcem pod svetlomodrim plaščem. Visoko nad njo so plesali goloriti rožnati angelci.

Mencaje so se prišleci gnetli v veži in nemirno pogledovali okrog sebe. S hitrimi koraki se je gospodinja izvila iz njihovega klobčiča in šla v izbo. »Kar sem pridite,« je mehko rekla in jim z roko namignila, naj vendar že stopijo v sobo. »Kar za mizo sedite!« je rekla in se opotekaje premaknila po prostoru. Ob peči se je ustavila, si hitro spet obrisala roke ob predpasnik in rekla: »Joj, saj se vam še predstavila nisem. Tina sem,« je zadregno rekla. Najprej je ponudila roko Francelju, ki ji je bil najbližji. Z vsem se je rokovala, vsak ji je povedal ime.

Zrinili so se na klop in šele sedaj prav začutili utrujenost.

»Koliko vas bo pri nas na hrani? Ste vsi tukaj?« je Tina vprašala in z rokami, uprtimi v bok, stala v skorajda geometrični sredini izbe.

»Nas pet,« se je zdaj možato oglasil Tine in poslonil roke na kolena.

»Aha,« je prikimala. »Saj so mi vse povedali tam v krajevnem uradu, pa je bolje, da človek vpraša.« Premaknila se je k rjavi zidni omari in tam v temi zazvonila z majhnimi drobnimi kozarčki. Po vsej izbi je zadišalo po starem žganju; zadišalo je po davnini, po duhu hiše. Na mizo je postavila zeleno trebušasto steklenico in razpostavila kozarčke.

»Saj boste en šnopček?« je vljudno vprašala.

Vsi so prikimali.

Odmašila je steklenico. Prijeten mamljiv sadni vonj je zaplaval mednje. Obredno in molče so odpili. Star uležan zvarek jim je nakotil motnjavo v oči.

»In kje bomo spali?« je Francelj vprašal.

»Ja, veste,« je povzela gospodinja, »v hiši nimamo prostora. Saj vidite, stara hiša je to, stara. Že čez tristo let ima. Z oblastmi smo se domenili, da boste spali v seniku. Tja so vam pripeljali vojaške postelje, tam smo vam uredili. Za silo bo,« je opravičujoče rekla.

»Samo, da smo pod streho,« je rekel Francelj.

»O, pod streho pa boste,« je prikimala Tina.

Dolge spotegnjene sence so padale po nakodrani travi zadaj za senikom. Tina je odpahnila težka vegasta vrata in jim pokazala kot v seniku, kjer so bila ležišča. Ko so vstopili, so lahko videli našarjene vozove, dve brani, zarjavel plug, slamoreznico, kose, grablje, nekaj motik, stare razpadajoče pletene košare in še nekaj drobne šare. Za pregrado je bilo naphano seno. Na levi stani je bil s svežimi deskami pregrajen prostor. Postelje so bile prestlane z dolgočasnimi sivimi odejami.

»Tu boste,« je rekla. Čez čas jo je zaskrbelo: »A prtljage pa nič nimate?«

»Je še v avtobusu. Jutri jo bodo pripeljali z orodjem vred. Tako smo se dogovorili,« je rekel Francelj in pogledal po molčečnejih.

V tem se je na vratih pojavil majhen, pogrbljen, šepav možakar in trdo gledal v prišleke. Tina se je obrnila in priostrila pogled: »To je naš stric, naš Janez. Brat pokojnega moža,« je pojasnila.

»Bog dej,« je rekel možic in si snel klobuk. Na hitro si ga je spet nadel in odšepal proti hlevu.

»In ob kateri uri naj bo večerja?« je vprašala Tina.

»Ob osmih,« je tokrat avtoritativno odgovoril Tine.

»No, prav,« je prikimala Tina. Sprijaznjena z vsem je stopila ven na svetlobo.

Ne da bi vedeli, kaj bi zdaj, so topo zrli drug v drugega. V vseh očeh je bilo eno samo vprašanje: Kako bo tu? Zajela jih je neka topa zaskrbljenost.

»Oštja, da bi bila vsaj kakšna gostila blizu,« se je prvi oglasil Jože.

»Krave,« je pridušeno rekel Tine in jih osorno pogledal. Rado jih je zapustil in zavil okrog vogala v sadovnjak. Dolge sence pomladno nabreklega drevja so zdaj počivale na travi. Majhen krhelj sonca je še visel nad gozdovi. Sedel je pod staro hruško, ki je še imela nekaj cvetov. Stegnil je roko do povesnjene veje in si enega utrgal. Neznani močan vonj mu je razdražil nosnici, da je močno kihnil in posmrkal. Kakšen raj, je pomislil, vsega imajo; vsega: sadovnjakov, njiv, gozda, vode ... Odvrigel je cvet in nenadno poživljen šel po travi. Napotil se je na breg. Skočil je v klanec, ki je bil zajeden v mehko zemljo. Sklonil se je in si podrobno ogledal zemljo. Rjavosivkasta in brez vsakršnega kamenčka ga je čudila. Svaljkal jo je med prsti in jo ovohaval. Nič kamenja, niti najmanjšega kamenčka, je pomišljal. Pri nas pa kamen in še enkrat kamen, kamor zakoplješ. Naši dedje so morali biti zelo trmast, da so na kupe znosili toliko kamenja, ko so čistili svet, da so dobili nove njivice in pašnike. Koliko kamnitih zidcev ... Obrisal si je prste in se povzpел na rob, ki se je v ravni vrsti vlekel do gozda. Pred temnim smrekovim gozdom se je sprepletalo leskovje in lezlo navzdol v globel. Na povesnjeni senožeti je opazil tudi vitke bele breze. Žamet strnjenege smrečja ga je navduševal. Dolgo je gledal breze. Zaradi blage sape so se lahko kodrale; zdelo se mu je, da plešejo. Povzpел se je do vrha vzpetine. Razgledal se je po okoliških senožetih. Na zahodu, v smrečnati globeli, je slišal drobno cvrljanje studenca. Povleklo je in ga pregnalo z vrha. Pogledal je proti domačiji, ki je bela, stanovitna in opljuskana od zahajajočega

sonca stala visoko nad vsem. Spotoma je naletel na Jožeta, ki je čepel na travnatem robu in kadil. Trznil je z glavo in proti njemu privzdignil zardel obraz. »Si v patrolji?« ga je nagovoril.

»Ja,« je Rado sproščeno rekel.

»Boš kadil?« mu je ponujal Jože.

»Ne,« je odkimal. »Kje so ostali?«

»V kuhinji, z gospodinjo se pogovarjajo.«

»Kdaj nam bodo pokazali, kje bomo delali?«

»O, ne skrbi. Boš že videl. Mene bolj skrbijo punce. Še eno mlajšo imajo in sina. Obe sta lepi, mali pa je pravi vragec. Vidiš, ti si se klatil okoli, mi pa smo dobili še en šnopček. Ja, ni lahko, gospodinji. Štiri otroke in še šepavega strica ima na skrbi,« je rekel Jože in dosesaval cigareto, ki mu je dotlevala med orumenelimi prsti. Vstal je, si pogladil nakodrane črne lase in si zatlačil srajco v hlače. »Lačen sem,« je rekel in pogledal čez Rada proti usihajoči svetlobi.

»Tudi jaz,« je priznal Rado. »Polento bi jedel, zabeljeno polento. Misliš, da tu poznajo polento?«

»Ne bi rekel. To je dežela krompirja. To mi je povedal tisti novi gozdarski inženir, ki je doma iz teh krajev.«

»No ja, saj je tudi zabeljen krompir dober,« se je zasmel Rado.

»Greva,« je Jože predlagal in se pretegnil.

Kuhinja je bila polna sople, ki se je zbirala na šipah in pocurevala na okenski okvir. Pod medlo žarnico so plesale vesele besede in so se iskali pogledi. Tine, Franko in Francelj so kraljevsko sedeli za mizo, zavihanih rokavov in zardelih obrazov. Gospodinja je počivala na stolu ob štedilniku in nadzirala starejši hčeri pri kuhi. Najmlajša je prav tedaj prihitela iz shrambe z vrečko soli v rokah, za njo pa se je prerinil svetlolas navihani fant, ki se je takoj skrnil za sestro, ko ju je zagledal. Odrinila ga je in jezno rekla: »Kaj se skrivaš, saj te ne bosta vzela!« Mogoče se ju je ustrašil, ker sta bila večja kot ostali. Bila sta spotegnjena suha dolgina, ki sta malce zadržano stala pri vratih.

»Sta bila na lovu?« ju je zbadljivo vprašal Francelj.

»Ja, midva na lovu, vas pa tukaj srne gostijo,« je Jože hitro odgovoril.

narava

LEPI ČEVELJC (*Cypripedium calceolus*)

Elvica Velikonja

Za lepe čeveljce, Marijine škorenjčke, Venerine čeveljčke so različni botri krstili to lepo orhidejo. Če bi ji bila botra jaz, bi jo klicali – zlati cokeljčki. Da vidiš ta lepa »obuvalca« v naravi, pa je treba imeti srečo. Jaz sem jo imela. Ime ji je bilo - Rafko, Anka in Tinka.

Da raste lepi čeveljc nekje na oni strani Trnovskega gozda, vem že dolgo, bolj natančno, od spomladi leta 2000. Zima se je poslavljala, ko nam je šel Zlatko pokazat tisto lepo bodiko v Tisovcu, in tako, mimogrede še - širokolistno lobodiko. Omenil je, da raste tam doli v grapi lepi čeveljc. Štiri leta kasneje sem v Idriji spoznala Rafkota, Anko in Tinko in samo še vprašanje časa je bilo, kdaj ga bom v idrijskih grapah tudi videla.

18. maja lani je bil ta dan. V dolini Belce smo pustili avte in se podali ob Senčnem potoku navzgor. Tudi če je lepi čeveljc postavna rastlina z dokaj velikimi cvetovi, jih prav lahko spregledamo. Prve je v bukovem gozdu, tik pod potjo, opazil Rafko, potem pa smo prišli na vrsto še drugi in najdbe so se kar vrstile. Hodili smo od enega do drugega, jih fotografirali, jim pravili kako so lepi, jih šteli. Več kot šestdeset cvetov nas je razveselilo tisto popoldne. Vzdušja ob najdbi vsake posamezne rastline vam ne morem pričarati, vam pa zato podarjam njegov opis.

Lepi čeveljc lahko zraste krepko čez pol metra visoko. V zemlji nima gomoljev, tako kot večina kukavičevk, pač pa skoraj vodoravno plazečo koreniko. Njegovo okroglo steblo objemajo široki, močno žilnati svetlozeleni listi, ki so podobni listom čemerike. Ko še ne cveti, se prav lahko zgodi, da ga s čemeriko tudi zamenjamo. To pa se ne more zgoditi v maju, juniju, ponekod še v juliju, ko se rastlina postavlja s posebno lepimi in od vseh pri nas v naravi cvetočih orhidej največjimi cvetovi.

Takrat najprej opazimo »zlate cokeljčke«. To so nekaj centimetrov dolge, naprej štrleče medene ustne, ki se citronasto ali zlato rumeno bleščijo in imajo na vrhu odprtine. Njihovo lepoto še poudari pet čokoladno rjavih, vretenčasto razporejenih cvetnih listov v ozadju. Spodnja dva

Lepi čeveljc se postavlja z lepimi in velikimi cvetovi
Foto: Elvica Velikonja

sta zrasla in obrnjena navzdol, stranska dva sta spiralasto zavita in štrlita proč od medene ustne. Zgornji, najbolj širok, se kot stehca sklanja nad odprtino.

Rob te odprtine je zavihan navznoter, gladek je in pri nekaterih rastlinah škrlatno pikast in žilnat, tako kot tudi notranjost medene ustne. Je pa to prava past za žuželke. Ko lezejo po njem, se rado zgodi, da jim zdrsne in znajdejo se v notranjosti ustne. Gladke stene, zavihan rob. Ne, vrnitev po isti poti ni možna. Še sreča, da je tu »stranski izhod«. Mimo lepljive brazde (tu mimogrede odložijo pelod, ki so ga prinesle iz drugih cvetov), še mimo prašnikov (tu se nanje prime pelod, da ga bodo odnesle na druge cvetove), in že so na prostosti, pripravljene, da jih premami drug cvet.

Tisti, ki hodite v gore, ste lepe čeveljce mogoče že videli, saj so prav alpske doline tiste, kjer ga je v Sloveniji največ. Jaz sem jih prvič videla v Matkovem kotu, prav sončili so se tam v grušču ob poti.

Naj pa vas ob pogledu na te lepe rože misel, kako lepo bi se podal njih pušeljc v vaš dom, ne premami tako močno, da bi si jih tudi res nabrali. Saj – kakšen dan bi vam bile res v okras, nika kor pa ne v ponos. Lepi čeveljci se najbolj poda prav tja, kjer je doma, to je strnjeno od Alp proti vzhodu, vse tja do severne Azije. Na karti razširjenosti pa so narisane še posamezne pike. Ena od njih označuje tudi skrite koticke na oni strani Trnovskega gozda.

A horizontal banner with a dark grey background on the left and a light grey background on the right. On the left, the text "ANGORA" is in a bold, sans-serif font, followed by "GOSTINSKE IN TURISTIČNE STORITVE D.O.O.", "OTLICA 47. AJDOVŠČINA", "TEL.: 05 36 49 639", and "www.angora.si" in a smaller font. On the right, the text "okrepčevalnica" is in a simple sans-serif font, and "AnGora" is in a large, elegant, cursive script font.

ANGORA
GOSTINSKE IN TURISTIČNE STORITVE D.O.O.
OTLICA 47. AJDOVŠČINA
TEL.: 05 36 49 639
www.angora.si

okrepčevalnica
AnGora

kapljice

KAPLJICE TRPEČIH

Staša Mrak

Zločini nikdar ne zastarajo.

Potvorb in prirejanj zgodovine pa je v današnjem času ogromno, zato je še bolj zaželen nekdo, ki se ne boji pogledati resnici v oči in opisati dogodkov takšnih, kot so bili.

S tem dejstvom se je soočil tudi gospod Dino Ariis, zgodovinar in raziskovalec, doma iz Vidma, v Italiji.

Odločil se je, da razišče grozodejstva, ki so jih počeli italijanski fašisti med 2. svetovno vojno v naših krajih. S tem delom zgodovine se namreč njegova domovina komaj kaj ukvarja, kvečjemu so dogodki zatajeni ali pa zelo popačeno predstavljeni.

Nihče ne more biti ponosen, da je bil njegov narod bil napadalec na drugi narod, da ga je podjarmil in zatiral, zato verjamem, da bi večina Italijanov tega ne počela, da so krivi krvi in oblasti žejni posamezniki. Vojna ni nikdar pravična; veliko nedolžnih izgubi ži-

Spomini na kruti zločin bodo ohranjeni

Foto: Dušan Brus

vljenje. Tisti, ki ostanejo, pa so za vse življenje zaznamovani in ranjeni do smrti.

Zgodilo se je tudi Pri Brigiti na Predmeji, kjer so italijanski fašisti mučili, nato zverinsko umorili vso družino in jih zmetali v gorečo hišo. Po pripovedi Erneste Bizjak – Sivške, ki se tega dogodka dobro spominja, je eden izmed teh italijanskih vojakov redno zahajal k Brigitnim, kjer so mu prali tudi perilo, in se zelo navezal na malega Branka, ker je imel tudi sam doma enako starega otroka. Venomer ga je pestoval in hotel rešiti pred smrtjo, a je otroku njihov komandant prislonil pištolo na čelo in ga brezčutno ustrelil.

Čas priganja – vse manj je namreč starejših ljudi, ki nam lahko iz prve roke povedo, kaj se je takrat v resnici dogajalo. In tako smo se 7. marca 2010 zbrali pri tej nesrečni hiši, na katero so domačini postavili spominsko ploščo, kjer piše: V TEJ HIŠI JE BILA 24. 2. 1943 NA ZVERINSKI NAČIN UMORJENA OD STRANI ITALIJANSKIH FAŠISTOV 6-ČLANSKA DRUŽINA BIZJAK, s pripisom: KOT PRVI TALCI IZ PREDMEJE, spodaj pa: SLAVA JIM! ZB PREDMEJA.

Ta dan je bil zelo mrzel in vetroven, zato smo odšli v lepo urejeno in gostoljubno izletniško kmetijo Pr Žipani, da obudimo dogodke izpred 67-tih let. Gospod Dino Ariis je skrbno pripravil videokamero in najprej sta mu dogodke opisala nečakinja Brigitnih, Dorica Bizjak – Brajda in njen brat Milan, nato še Vika Likar – Likarska, Ernesta Bizjak – Sivška; opis dogodkov pa je prebral Slavko Vidic – Vidicev. Pripovedovalce je povezoval igralski mojster, gospod Sergej Ferrari. Dogodka so se udeležili tudi predsednik pokrajinskega sveta ZB NOV za Severno Primorsko in hkrati tudi podpredsednik ZZB NOV Nova Gorica, tovariš Rino Velikonja, predsednik območne zveze ZB NOV Ajdovščina – Vipava, tovariš Božo Novak, in predsednik ZB NOV Predmeja, tovariš Dušan Brus. Zbralo se nas je še nekaj članov ZB NOV Predmeja in drugih krajanov. V teh nemirnih in težkih časih je tudi taka kapljica resnice dobrodošla, kajti resnica je lahko samo ena, gesta njenih posameznih iskalcev pa opozorilo: Generacije preživijo, kolektiven spomin ostane!

gorjani na mljetu

GORJANI NA MLJETU

Rino Velikonja - Bevkov

Spominska plošča na Mljetu

»Bil sem na Mljetu. Na otoku Sv. Marije. Videl sem ploščo, za samostanskim ozidjem, na njej je priimek Velikonja (Mariji, Vidi in Zofiji). Ali si kaj v sorodu z njimi? Kdo so umrle?« me mnogi sprašujejo.

Lani je dopustovala na Mljetu tudi Orjana. Ona sicer pozna zgodbo o Nacetu Velikonja (Bevkovem), ki je služboval na Mljetu od 1912 – 1918, kot logar. Najbolj radovedna je pa bila moja vnukinja Mirta.

»Rino, povej, kdo so tiste tete, ki so pokopane na Otoku sredi Velikega jezera, na Mljetu! Kako so prišle na Mljet? Ali so bile na dopustu?«

Mirta! Niso bile na dopustu. Življenje jih je pripeljalo na ta čudoviti otok.

Drugi spet: »Zanimiva zgodba,« ko sem jim opisal zgodbo Bevkovega Naceta in njegove družine.

Taka in podobna vprašanja so mi postavili tudi nečak Boris, mnogi prijatelji, znanci in drugi ljudje, ki so videli spominsko ploščo na otoku, sredi Velikega jezera.

To je torej zgodba Gorjanov na Mljetu.

Gorjani po svetu

Poznano je, da so Gorjani hodili s trebuhom za kruhom. V času Astro-Ogrske monarhije so delali na Tirolskem, Solnograškem, v Slavoniji in še kje. Delali so v gozdu in gradili ceste. Iz zapisov in spominov starejših ljudi, zlasti po pripovedovanju Janeza Porubanovskega – Kocka, se spominjam, da so Gorjani odhajali v širni svet organizirano. Tone Bizjak – Tončko Štemčev mi vsakokrat, ko se srečava, reče: »Ja, spominjam se, kako so stari ljudje pripovedovali o delu na Tirolskem. Gorjani so bili organizirani na Tirolskem in Solnograškem. Mnogi naši so znali po

nemško. Se spomniš, kako sta s Kockom pela v naši Štemčevi gostilni tisto tirolsko: Gruss aus Tirol (Pozdrav s Tirolske)?«

Spominjam se! Hodil sem v drugi letnik tehnične srednje šole in sem nekaj znal po nemško. Bolj kot pel, saj besedila nisem poznal, sem brundal in jodlal. Iz tistih in nekoliko kasnejših časov se spominjam pripovedi Kocka, kako so delali in živeli Gorjani na Tirolskem in Solnograškem. Glede na to, da sem z njim pel 'po tirolsko', me je imel zelo rad. V senci pod veliko hruško, oblečen v težak plašč, na Porubanovšu, mi je pripovedoval zgodbe. Škoda, da se vseh ne spominjam. Gorjani se ga spominjamo tudi kot 'čudaka', ker je hodil poleti v plašču, pozimi pa v kratkih rokavih. Znal je pa nemško in v času NOB, februarja petinštiridesetega leta, se je pogovarjal z nemškimi vojaki, ko smo se skrivali na Porubanovšu. Kaj se je pogovarjal, ne vem, vendar so nas Nemci pustili pri miru.

Drugače je bilo za Gorjane v času fašistične Italije. Dela je bilo malo. Le srečneži so dobili težka fizična dela doma. Največ pri gradnji cest. Nekateri so dobili delo tudi v drugih krajih Goriške ali Videmske pokrajine. Italijanka oblast je podpirala prihod delavcev iz južne Italije. Slovenci so bili nevarni, čeprav zelo dobri delavci. Pravijo, da Siciljanci, Sardenci niso mogli biti dobri delavci, saj so jedli le 'pomidore' in 'paštašuto'. Tudi v hlačah jih ni bilo nič.

Gozdarji z Gore

Gozdni oskrbniki na Gori so bili vedno tujci. Večina njih je bila med Gorjani dobro sprejeta: Jarisch (glej E. Čibej – Zbrani spisi), Hanuš (N. Velikonja – Besede) in drugi.

Od domačih so prepoznavni Filip Kainradel in Anton - Tone Bevk. In prav z Bevkom se prične ta zgodba.

V Čibejevih Zbranih spisih (Društvo Gora, 2005) je zapisano:

»Anton Bevk, rojen 1848, je bil dolski rojak, torej naše gore list. V mladih leth bi skoraj zašel med divje lovce. (Po pripovedovanju mojega očeta Lojzeta je bil divji lovec. Kdo pa od Gorjanov ni bil?). Da zatre v njem prehudo lovsko strast, ga je po mojem nasvetu sprejel v službo gozdni oskrbnik na Dolu, nepozabni Josip Jarisch, in sicer kot čuvaja za gozdni okoliš pod Goljaki. Bevk je postal vzoren in nadvse marljiv gozdar in je bil vse življenje hvaležen tistim, ki so mu pripomogli do državne službe. Umril je leta 1903, na rojstnem domu na Dolu, zapustivši posestvo svojemu zetu Ignaciju Velikonja, občinskemu gozdnemu čuvaju, ki je bil po Bevkovi smrti tudi sprejet v državno gozdno službo ...«

Gozdni čuvaj Ignac (Nace) Velikonja

Rojen je bil 25. julija 1864. Kugajski je bil. Umril je 10. novembra 1926, doma, na Dolu. Poročil se je z Bevkovo Marijo in sta imela deset otrok (Narte, Avgust, Jožefa, Alojz – moj oče, Rozina, Albert, Stanko, Marija, Vida in Zofija). Pet otrok je umrlo, starih od enega do šest let.

Iz občinskega gozdnega čuvaja je 'vanciral' v državnega logarja. Pri tem imenovanju sta prav gotovo pripomogla tast Tone Bevk in nadučitelj Čibej. Njegov sin Narte omenja vlogo očeta - gozdarja. Opisuje ga pa v povesti 'Naš pes'.

Leta 1908 je bil Nace, tako so ga klicali doma, poslan za logarja na Lokve. Z družino se je naselil v gozdarski hiši na Poncali. Danes te hiše ni več. Sam se je spominjam kot podrtije. Hiša je bila bombardirana in požgana v času druge svetovne vojne. Stala je na drugi strani ceste, kjer

Stari tata
Arhiv Rina Velikonje

je danes spomenik devetnajstim talcem, ustreljenih 4. aprila 1945.

Po pripovedovanju mojega očeta so bila to zelo lepa leta za Bevkovo družino.

Bevkova domačija ni ostala prazna. V upravljanje sta jo vzela Zofka in Nace Žonta -Podklečeterska. V njej sta ostala veliko let. Imela sta štiri sinove (Edija, Marjana, Milka in Darja), ki so veliko prispevali, da Bevkova domačija ni propadala, še več; obnavljali so hišo in njive.

Logar Nace je postal strokovnjak za pogozdovanje. Njegove smreke v Smrečju, na Mali Lazni, v Smreka-vi dragi in še kje morda rastejo še danes.

Gozdni požar 1908 v Istri mu je namenil, da so ga poslali v Istro, v Matavun, po nalogu Gozdarskega upraviteljstva v Gorici. Tam je ostal dobro leto. Vodil je sanacijo in pogozdovanje po požaru. Spoznal je drugi svet. Istro s prijaznimi ljudmi. Naučil se je tudi malo italijanščine, ki so jo govorili takrat v Istri.

Zgleda, da je bilo pogozdovanje uspešno. Vrnil se je na Poncalo in zaživel v krogu svoje družine. Živel so skromno. Veliki del solidne državne plače so namenili šolanju Narteja in Avgusta. »Nismo bili lačni. Še več, moja leta na Poncali so bila najlepša,« mi je nekoč povedal tata Lojze. Verjamem, saj je še danes pogled na kraj, kjer je stala gozdarska hiša, lep in pusti v človeku poseben občutek, prepojen s pozitivno energijo.

Mljet

Na Mljetu je bilo v začetku dvajsetega stoletja več požarov. Gozdarsko upraviteljstvo v Gorici je sprejelo sklep, da se sanirajo gozdovi po požaru. Zakaj Gorica? Ministrstvo za kmetijstvo na Dunaju je namreč že leta 1868 pooblastilo Goriško gozdno upraviteljstvo, da upravlja in kontrolira gozdove v velikem delu Dalmacije. Zato ni čudno, da so bili poslani preverjeni gozdarski uslužbenci na različne kraje. V Cesarsko-kraljevo gozdno gospodarstvo na Mljetu je bil poslan tudi Nace Velikonja – Bevkov. Vzrok imenovanja? Verjetno je bil uspešen na Lokvah in v Istri. Solidno je znal nemško in tudi narečno (istrsko) italijanščino.

Zakaj je imela Avstro-Ogrska poseben interes za sanacijo otoka po požarih na Mljetu?

Otok Mljet se nahaja v dubrovniškem arhipelagu. Dolg je 37 km, širok v povprečju 3 km. Od polotoka Pelješca ga loči Mljetski kanal. Mljet je najbolj gozdnat otok Jadrana. Več kot 70 odstotkov površine pokrivajo gozdovi.

Poznano je, da so Mljet naselili pred več kot 4000 leti, Iliri. Prišli so s polotoka Pelješac. Dokaz temu so na otoku ostanki kolib, 'suhogradnje'. Stene bivališč so bile zidane brez veziva. Zato jim

pravijo zgodovinarji 'suhogradnje Ilirov'. Pokrite so bile z vejami makije in bora. Vsa ta odkritja se nahajajo v notranjosti otoka, kar dokazuje, da so se ukvarjali s kmetijstvom in lovom. Pa tudi varneje je bilo.

Stari Grki niso imeli stalnih naselbin na otoku. Po izkopaninah je razvidno, da so se sicer zaustavljali v zalivih Sobra in Polače, z namenom preskrbe z vodo in s hrano.

Rimljani so otok zasedli leta 167 pr. n. št. Ta rimska oblast je bila navidezna, saj so otok in obalo obvladovali ilirski gusarji. Rimljani so šele leta 35. pr. n. št. zgradili močno utrdbo, v zalivu Polače. S postavitvijo stalne posadke so obvladovali pristanišča in glavne poti na otoku.

S propadom Rimskega cesarstva in prodorom Slovanov - Neretvanov v 7. in 8. stoletju, ki so prišli na otok po isti poti kot Iliri, t. j. s Pelješca, so nastala prva slovanska naselja (Babino polje, Blato, ...)

Prvotno prebivalstvo je priznalo nadvlado Slovanov šele po porazu v 10. stoletju.

Od 11. do 14. stoletja so imeli na otoku civilno in cerkveno oblast benediktinci, močan cerkveni red, ki so prišli iz Italije (Monte Gargan). Sedež reda je bil v samostanu na otoku sv. Marije. Otok se nahaja v Velikem jezeru.

Zviti politiki Dubrovnike
Zviti politiki Dubrovnike
Zviti politiki Dubrovnike

Hiša na Mljetu
Foto: Boris Velikonja

so spodbudili lokalno prebivalstvo, da se je uprlo cerkvenim dostojanstvenikom. Upor je sicer uspel, vendar so otočani drago plačali svojo svobodo in dubrovniško pomoč. Leta 1333 so prišli pod oblast Dubrovnike, ki je trajala vse do leta 1808. Benediktincem sta ostala v lasti samostan na otoku in del posestva.

Za kratek čas je Mljet pripadal Napoleonovim Ilirskim provincam.

Po odločitvi Dunajskega kongresa leta 1815 je postal Mljet sestavni del Avstro-Ogrske monarhije.

Zakaj je imela Monarhija interes za razvoj Mljeta? Mljet je bil in je najbolj zelen otok v Jadranskem morju. Hrastovi in borovi gozdovi so bogastvo, ki je blizu kupcem. Že v srednjem veku, in kasneje vse do Kraljevine Jugoslavije, je bilo gozdno gospodarstvo dobavitelj hrastovega lesa ladjedelnicam in trgovcem za morska plovila (gajete – večji ribiški čoln, in bracere – tovorna obalna jadrnica), borovega lubja za razmaščevanje ribiških mrež in lesa za kurjavo. Kupci so bili trgovci iz Dubrovnika in Italije.

Gozdno upraviteljstvo Avstro-Ogrske je imelo za otok poseben program, ki je zajemal varovanje pred požarom, pogozdovanje, smotrno izkoriščanje gozdov. Skratka, uvedli so moderno gospo-

darjenje z gozdovi. Ta pozornost je bila mnogo večja kot n. pr. na celini (Tirolska, Kranjska, Trnovski gozd itd.). Kasneje se je ugotovilo, da so naredili v svoji vnemi tudi nekaj napak. Naselili so neavtohtone divje živali (jelene, divje prašiče, ...) med njimi tudi indijskega sivega munga, do 65 cm veliko zver, ki se hrani s kačami, kuščarji, tako da so bili ti plazilci iztrebljeni.

Mljetčani niso bili gozdarji. Bili so odlični pomorščaki ter pridelovalci vina in oljčnega olja, zato jim je bila tuja pomoč potrebna. Ščasoma so tudi sami prevzeli gozdarska opravila.

Prav požari so pripeljali Bevkovega Naceta z družino na Mljet. Naselili so se v gozdarski hiši, kak kilometer iz pristanišča Polače. Mogočna hiša stoji še danes.

Nace je ob sodelovanju Cesarsko-kraljevega Dalmatinskega namestništva iz Dubrovnika in domačih logarjev uspešno vodil obnovo in pogozdovanje. Upravitelji Gozdnega gospodarstva na otoku so bili Avstrijci, Čehi in kasneje tudi domačini.

Glavna naloga gozdarjev je bila:

- organizacija pogozdovanja v državnih in občinskih gozdovi ter pomoč drugim lastnikom;
 - kontrola nad gozdovi, vzdrževanje in sečnja;
 - odstranjevanje povzročenih škod in redno obveščanje ustreznih organov o poteku vseh opravil.
- Uspešna sanacija gozdov je trajala do začetka prve svetovne vojne. Aktivnost avstro-ogrskega Ministrstva za kmetijstvo in Državnega gozdnega gospodarstva se je znatno zmanjšala po letu 1915. Večina moških je bila vpoklicana v avstrijsko vojsko, tako da je zmanjkalo delovne sile.

Pot v neznano

Hote ali nehote se je Nace, torej leta 1912, odpravil proti Mljetu. Ni vedel točno, kje je to. Daleč na jugu. Že Trst, odkoder naj bi odplul, je bil daleč. Celo noč so gorski in lokavški furmani vozili led in les do Trsta.

Zbral je družino. Žena Marija, pridna in skromna ženska, kot vse Gorjanke, je pripravila vse potrebno za selitev. Kaj naj vzame s seboj? Štirje otroci: Lojze, Stanko, Marija in komaj enoletna Vida. Najstarejša sta bila v šolah. Mariji se je trgalo srce. Komaj naučila se je življenja na Poncali, že se je morala ponovno seliti. Njena rojstna hiša pri Bevkovih pa ostaja daleč, daleč na Gori. Hvala bogu, da se je vselila sosedova Zofka.

Vožnja proti Trstu je bila kar prijetna. Na prvem vozu so vozili skromno premoženje, z očetom Nacetom. Na drugem vozu je bila Marija z otroki. Otrokom je bilo zelo lepo. Tam do Lokavca. Potem so pričeli biti nemirni. Eden je bil lačen, drugega je tiščalo na potrebo. Mala Vida je jokala. Umirila jo je z 'gorsko dudo'. Da bi potolažil ženo Marijo in otroke, se je Nace odločil za dobro kosilo na Krasu. Ni se jim mudilo, saj parnik odpluje proti Dubrovniku šele proti večeru. Otroci in tudi Marija so zaspali, siti in tudi utrujeni, na vozu.

Zbudili so se šele v bližini Opčin. Pogled proti morju je bil nekaj neznanega, veličastnega in tudi zastrašujočega. Toliko vode! Čeprav so imeli doma in na Poncali velik vodnjak, je bil pogled na morje nekaj nepopisnega. Tudi za mamu Marijo.

»Otroci, kamor gremo je še več vode. Živeli bomo ob morju. Pravijo, da je na Mljetu zelo lepo. V morju, ki je slano in se ga ne da piti, lahko plavamo in se kopamo,« je dejal oče Nace.

»Že škaf je preveč,« sta mislila petnajstletni Lojze in osemletni Stanko.

Pristanišče v Trstu. Parnik! Velike stvari. Vkrkali so se in namestili v dve kabini. Sobi, ki so jima ju dodelili prijazni mornarji, sta bili lepi. Lepši kot doma!

Bilo je res lepo! Tudi hrana je bila odlična. Indija-Koromandija! In mornarji? Kako lepe obleke so imeli!

»Mornar bom! Prav gotovo mornar!« si je mislil Lojze.

Plovba, dolga noč in dan. Dubrovnik! Mogočno obzidje! Le kako so ga zgradili? Zakaj?

Predstavnik Dubrovniškega namestništva, ki jih je pričakal v pristanišču, jim je na kratko razložil, kje se nahajajo. Niso vsega razumeli. Govoril je v neznanem jeziku, čeprav so bile nekatere besede slovenske. Z Nacetom je govoril tudi nemško.

In nato še nekaj ur do Mljeta. Pot je bila zanimiva, vendar nič posebnega, če odmislimo delfine, ki so jih videli v bližini ladje. Kakšna žival je to, so otrokom povedali mornarji.

Nov dom

Logarska hiša v bližini pristanišča Polače je zidana iz kamna, v avstrijskem stilu. Podobne so kamnite železniške postaje ob Bohinjski železniški progi.

Naselili so se v pritličju, kjer je bila tudi pisarna za logarje. V prvem nadstropju je živela še ena logarska družina.

Težko je bilo. Pred hišo morje. Sama voda. Za hišo strm hrib. Res je sicer bilo lepo videti jadralnice in parnike, ki so pluli mimo. Toda ni bilo videti ne Krasa ne Čavna.

Težko so se sporazumevali. Domačini ob obali so govorili narečno italijanščino. Mnogi logarji med seboj nemško. Le redki so govorili hrvaško.

Lojzetova pripoved: »Tata mi je naročil, preden je šel v službo, naj počistim hišo, tla poribam, pomijem posodo in očistim dvorišče. Kateri fant bi sprejel z veseljem taka opravila? No, kljub temu sem se lotil zoprnega dela. Garal sem nekaj ur. Zdelo se mi, da je delo opravljeno dobro in temeljito. Pa sta prišli mimo dve sosedi in slišim, ko mi pravita: Luigi, tutto pulito! Che bravo, Luigi! Mislim si: Babe zmešane! Cel dan sem pometal, drgnil tla ter brisal, sedaj prideta in mi rečeta, da je vse polito. Nič ni polito! Niti kaplje vode ni ne na pohištvu in ne na tleh.«

Te domnevne žalitve ni nikoli pozabil.

Prišlo je hudo leto. Leto 1916. Prva svetovna vojna je bila na višku. Po Evropi je razsajala 'španska bolezen'. Španska zato, ker se je najprej pojavila v Španiji. Huda mrzlica. Pravijo, da v tem času zbolelo v Evropi 200 milijonov ljudi, umrlo pa približno 10 milijonov.

Umrle so tudi mama Marija in njeni dve hčerki: šestletna Vida in enoletna Zofija.

Spominsko ploščo je v sedemdesetih letih postavil Lojze, sin in brat, moj oče, s pomočjo moje sestrične Mete.

Pri organizaciji postavitve spominske plošče so Lojzetu pomagali takrat še živeči prijatelji iz mladih let.

Lojzetova nadaljnja pot

Bevkovi otroci so se kmalu navadili in prilagodili novemu okolju. Spoznali so svoje sovrstnike, se z njimi igrali, hodili v šolo. Naučili so se jezika. Malo so se naučili plavati, čeprav večina otočanov ni znala plavati.

Potem pa, vojna!

Avstro - Ogrski monarhiji so primanjkovali vojaki in tudi mornarji.

»Vpoklicali so me proti koncu leta 1915. Dodeljen sem bil k mornarici, kot večina mož in fantov z Mljeta. Nekaj mesecev sem bil v vojašnici v bližini Boke Kotorske. Tu smo se urili. Nato sem

bil razporejen na torpedni čoln. To je bila manjša vojaška ladja, ki je plula največ ob obali in med otoki. Oborožena je bila s štirimi torpedi in drugim orožjem. Pluli smo predvsem med srednjimi in južnimi jadranskimi otoki, z nalogo, da kontroliramo morje in obalo. Nikoli nismo srečali sovražnikovega ladjevje. Včasih smo spremljali tudi trgovske ladje, tja do Zadra, potem smo se vrnili. Spremstvo je namreč prevzela druga zaščitna vojaška ladja.

Bili smo dobri mornarji. Največ je bilo Dalmatincev. Poleg mene sta bila na čolnu še dva Slovenca. To sem bil vesel, ko sem ju prvič srečal! Govorila sta sicer čudno slovenščino. Doma sta bila namreč nekje s Kranjskega. Kapitan, dober človek, je pa bil Čeh,« mi je večkrat pripovedoval tata Lojze.

Konec vojne je dočakal v Boki Kotorski. Mornarji, ki so bili doma v novonastali Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, so bili vključeni v mornarico nove države. On je spadal med prebivalce te države, saj je imel bivališče na Mljetu. Napredoval je v podnarednika.

Po slabem letu služenja v mornarici Kraljevine SHS je bil razporejen k orožnikom. Morda se je tudi sam javil, saj je pričakoval, da bo prišel bliže domu. In res. Poslali so ga v Slovenske Konjice, kjer je opravil dodatno usposabljanje za orožnike. Pričakovanja, da bo morda prišel še bliže domu, se niso uresničile. Že po nekaj mesecih so ga poslali na Kosovo. Na jug države.

»Kje je pa spet zdaj to?« si je mislil. Po več kot dvodnevni vožnji, z vlakom in na vojaškem vozu s konjsko vprego, so prispeli v manjše mesto. Bolj kot mesto je bila blatna vas. Že takrat nemirno Kosovo je kraljevina obvladovala tako, da je pošiljala orožnike iz drugih krajev.

»Bilo nas je več Slovencev. Prebivalci so nas imeli radi, saj smo bili do njih prijazni in nenasilni. Kljub temu nismo smeli brez orožja v mesto, in vedno najmanj v dveh. Tak je bil predpis.«

Dopisoval si je z bratom Nartejem in Zofko, ki je živela z družino še vedno Pri Bevku. Kako je sedaj na Gori? Več kot deset let je minilo, ko so odšli na Mljet. Nartejeva pisma so bila vedno bolj pričakovana, saj je v vsakem dal vedeti, da je najbolje, če se vrne domov.

Konec leta 1923 se je odločil: »Domov grem!«

Vendar vrnitev ni bila enostavna. Pravno-formalno je bil jugoslovanski državljan. Dom je imel v Italiji. Nikakršnih dokumentov ni imel pri sebi, da bi dokazal, da je pravzaprav doma na Primorskem, na Dol-Otlici.

Pomagal mu je komandir orožniške postaje - Slovenec, da se je lažje demobiliziral. Seveda mu je nudil največjo pomoč brat Narte, ki je že bil poznan pisatelj in visoki uradnik v Ljubljani.

Kako srečen je bil, ko je leta 1924 prispel v Ljubljano. Srce ga je vleklo naprej, proti Gori. Čakanje na dokumente je trajalo nekaj tednov. Potrdila o rojstvu. Dokazi, kako se bo preživel. Priče, da je res on Alojz Velikonja. Birokraciji obeh držav, Italije in Jugoslavije, se pač ni mudilo. Sta pa z bratom izkoristila čas za pogovore. Pogovarjala sta se, kako je doma. Kaj mora narediti, da utrdi Bevkovo domačijo. Veliko sta govorila, kako se je živelo na Gori v času monarhije in kako sedaj, pod Italijo.

Morda so prav ti pogovori dali navdih Narteju, da je v povesti Besede, povesti o Gori in Gorjanih, v prvem poglavju zapisal: »Da, še niste bili na Angelski gori? Česa čakate? Podvizajte se! Danes je angel še v oltarju! Če se cerkev podre, ga ne bo več.

Angelska gora je takšen kraj, da je visoko nad drugimi. Angelska gora sega od Sinjega vrha do čavenskega čela. Na Goro se podvizajte! Otiška cerkev se lahko podre, ker se je celo podružnica sv. Jožefa na Dolu in so kamenje porabili za hiše; sv. Jožef je bil na zraku in dežju so rekli, da je vreme krivo ...«

svobodne volitve

SVOBODNE VOLITVE – GLOSA

Franc Čibej - Pilčeto

Že v trdi temi prikolovrativa s svakom Jožetom, v soboto zvečer, iz Doline (Dežele), kjer sva ves teden krampala v vinogradih, na kmetih v Braniku (Rihenbergu). Po skromni večerji pa takoj k zasluženemu počitku. V nedeljo zjutraj pa najprej (kot se za kristjana spodobi) k sveti maši na Otlico.

Ko se malo po enajsti uri vrneva domov, naju sestra Pepca takoj opomni: »Volit morata iti. Kurir je bil nedavno tega tukaj« – »Saj bova šla,« ji zagotoviva, »vendar bi rada še prej kaj toplega dala v želodec.« – Med tem se na vratih spet pojavi kurir: »Ja, pojdita vendar, samo vaju še čakamo.« Na hitro pogoltneva zadnje grizljaje in se s kurirjem odpraviva na volišče, v takratni Zadrudni dom na Predmeji, seveda.

Pojma nisem imel, zakaj naju ljudje volilnega odbora tako grdo gledajo, ko sva se postavila prednje. Takrat smo volili, jaz prvič, še kot nepismeni, s kroglicami.

Spominjam se, da mi je nekdo porinil v roko kroglico in mi na kratko povedal pravilo igre, to je volitev. Na mizi so bile tri skrinjice, dve pravi, tretja pa tako imenovana 'črna skrinjica'. Slednja je morala biti še posebej zanimiva, saj se ji je nekdo, ki ga nisem poznal (ni bil Gorjan), tako približal z glavo, sicer sedeč za mizo, da je skoraj ležal na mizi, verjetno z namenom, da bi slišal, kam bova vrgla kroglici. Seveda ne bi tega naredil za ves svet, saj sem bil kar malo zmeden, da ne rečem prestrašen. Tako, še podpis in stvar je bila, vsaj za naju, urejena. V ponedeljek pa spet s trebuhom za kruhom, v Dolino, na kmete, za ves teden, seveda.

Ko sva se s svakom naslednjo soboto spet vrnila domov, nama je sestra že kar na začetku povedala, kaj sva 'ušpičila' prejšnjo nedeljo. Prav zaradi najine zamude Predmejčani niso zmagali v tekmovanju, kdo bo prvi zaključil volitve v Goriškem okraju.

Verjemite, da tega nisva nalašč napravila, saj tudi nisva vedela, kaj se gredo.

Z malo nelagodnim občutkom sem na ta dogodek kmalu pozabil, saj je bila takrat moja glavna skrb – preživetje in kako priti do boljšega kosa kruha. No, tudi to se mi je počasi uresničevalo, zlasti ko sem imel v žepu spričevalo o uspešno opravljeni Nižji gozdarski šoli. Nekaj mesecev službe na Štajerskem, potem pa k vojakom. Toda po kratkem vojaškem stažu (en mesec) sem ostal brez službe, za katero sem se izšolal. Da bi se vrnil na Štajersko, mi ni preveč dišalo, rajši bi ostal malo bliže doma. Zato sem pridno pisal prošnje za sprejem v službo na bližnja gozdarska podjetja, a brez uspeha.

Končno sem dobil ugodno rešeno prošnjo iz Gozdnega gospodarstva Novo mesto, skoraj istočasno tudi namig prijatelja, ki je bil malo bližje stvari, da tista nenamerna napaka, ki sva jo napravila na volitvah, pa mogoče le ni bila tako nedolžna, in da je možno, da sem takrat dobil črno piko. Kdo ve?!

Kakorkoli že, takrat sem se res čutil prizadetega. Če pa danes pomislim, da če me je kdo res komu takrat 'pripočil', mi je napravil veliko, veliko uslugo.

Jaz sem se novega okolja in ljudi hitro privadil, in se tukaj, na Dolenjskem, resnično dobro počutim. Vseeno se na Goro pogosto spominjam, in če se le da, jo tudi z veseljem obiščem.

velikonočni prazniki

VELIKA NOČ PRED STO LETI

Miloš Likar

Najlepši prazniki vsega leta so velikonočni. To so čutili tudi naši predniki že v davni preteklosti. Veliko noč so začeli praznovati leta 325. Takrat je nicejski cerkveni koncil določil kot datum za veliko noč prvo nedeljo po pomladanski polni luni.

Velikonočni dnevi so najprimernejši čas za poglobljanje vase, za obujanje spominov, ki nas postavljajo v preteklost, ko so bila naša srca še dovzetna za pravo odkritosrčno veselje.

Poglejmo, kaj piše v uvodniku velikonočne številke dnevnika Edinost iz leta 1910. Edinost je bil časopis, ki so ga tiskali v Trstu, brali pa so ga naši predniki na Tržaškem in Goriškem. Še to bi bilo treba povedati, da so ljudje že pred sto leti zaznavali, kako usihajo stari običaji in z njimi tudi marsikatera vrednota. Tako piše ta časopis v nekoliko starinskem izražanju.

»Čas je izbrisal v naših srcih marsikake spomine; življenjske bridke izkušnje so zatemnile mnogo svetlih idealov zorne mladosti. Iz otrok narave, katerih obzorje ni segalo prek stolpa domače cerkve, smo postali moderni ljudje, ki bi hoteli prodreti do vseh, tudi največjih tajnosti življenja, ki bi hoteli smelo premagati čas, prostor in smrt. Nekdanji otroci smo postali skeptiki; iz nekdanjih idealistov realisti, iz optimistov pesimisti. Izgubili smo vero v ideale, izgubili vero v ljubezen, izgubili vero v poštenje, izgubili, z eno besedo rečeno: vse. Namesto idealov nam je ostala v srcih in dušah praznота in vse lepe sanje naše mladosti so se razblinile v nič. Postali smo moderni ljudje, ki ne poznajo več prave radosti, ne pravega iz srca veselja. Smelo smo se otresli tisočletnih želja in hotenj, vrgli iz sebe tradicijo, ki smo jo dedovali skozi stoletja iz roda v rod. Ali nam je to doneslo koristi, ker smo prekinili z vsem, kar je tvorilo bistvo našega življenja skozi toliko stoletij? Zboljšali so se pač vnanji pogoji našega življenja, a račun mora plačevati notranji človek. Navidezno srečni imamo na ustnih nasmeh, a v srcih praznoto. Moderna kultura je pač zboljšala našega vnanjega človeka, uničila pa je harmonijo njegove notranjosti. Svečana tišina, ki vlada zadnje tri dni velikega tedna, molitve v cerkvi, nas pripravlja, da z nekakim tajinstvenim in svetim strahom pričakujemo trenutek, ko zopet zapojo zvonovi, ko zadone na koru orglje in ko se razlega klic: Krist je vstal! Aleluja!«

Vendar tudi današnji človek, človek tretjega tisočletja, čuti, da je ob prebujanju narave velika noč posebno lep, radosten in nekako skrivnosten praznik. V njem pa ne vidi več tiste poezije, kot so jo doživljali naši predniki.

15. filipov tek in spust

PRED 115-IMI LETI JE ZMAGAL FILIP KAINRADL, LETOS PA SO BILI ZMAGOVALCI VSI

Sanda Hain, TIC Ajdovščina

Na dan slovenskega kulturnega praznika je v Tihi dolini na Predmeji potekal že 15. Filipov tek in spust, tekma smučarjev po starem, ki jo Društvo Gora prireja v spomin na prvo smučarsko tekmo v tem delu Evrope, marca 1895. leta. Zanimiva zgodba pa se je začela še nekaj let prej, okoli leta 1888, ko je Edmund Čibej z Norveške naročil par smučí - snežk, kot jih je poslovenil iz skandinavskih 'ski'. S takšnimi smučmi je ravno v tistem času eden norveških raziskovalcev prečil Grenlandijo, torej - tako je razmišljal Čibej - bi morale biti

Filipov tek 2010

Foto: Alenka Tratnik

uporabne tudi za premikanje po zasneženi zimski Trnovski planoti. Smučí so mu poslali po pošti, ne pa tudi navodil za uporabo. Čibej pa je s svojo trmo premagal tudi to oviro in nekaj dni v smeh spravljaj otročad na Planoti, nato pa uspešno z dilcami zarezal v sneg. Novo 'prevozno sredstvo' so s pridom in takoj začeli uporabljati gozdarji. In da bi uporabnost snežk še bolj priljubili, je Čibej, skupaj s svojimi gozdarji, marca 1895, organiziral prvo smučarsko tekmo v tem delu Evrope:

»Imenovanega dne je bilo vreme kakor nalašč zelo ugodno, in potovanje se je vršilo pri krasnem dnevu. Zjutraj ob 6. uri je bil zbran oddelek najboljših snežkarjev pred stanovanjem načelnika tukajšnjega gozdnega oskrbníštva na Dolu, od kjer smo oddrčali proti Smrekovi dragi. Točno ob 6. uri in 10 minut se prikaže gospod načelnik, ki je bil iz posebne prijaznosti voditelj celi ekspediciji: - lovski rog zatrobi: nastop – in snežke zdrče po mehkem snegu.

V 1 uri in 52 minut bili smo v Anini koči v Smrekovi dragi, kjer je bil eno uro odmor, da si nekoliko privežemo dušo. Ob 9. uri in 8 minut odpeljali smo se do Strašne skale in od tukaj pričela se je pot po pobočju Golaka, vedno više in više pobočja. Bili smo mirni in še vedno v normalni oddaljenosti, a tu se je začelo nenavadno gibanje. Vsakdo se požuri, da napravi manjši ovinek, kajti oni, ki bode prvi na vrhuncu, dobi nagrado 20 kron in po vrhu še nekaj – kajpada – čast. Ta šmentana čast! Vse moči se uporabijo, bela odeja škriplje pod snežkami, pot lije po obrazu, a dr-

Pred spustom

Foto: Alenka Tratnik

žali smo se, vsi vztrajamo. Od dveh strani smo naskočili vrhunec, a naenkrat se začuje vrisk – in glej ga, Filipa, ki se je možato razkoračil pri znamenju ter močno zaukal, da je odmevalo doli po Trebuši.»

In, pred 15. leti, je nekaj Gorjanov zagrabilo za idejo – obuditi in oživiti to tekmovanje – za spomin in za zabavo. Prvi Filipov tek in spust je potekal po originalni progi, ki je merila dobrih 8 kilometrov. Leto kasneje je bilo ustanovljeno Društvo Gora, tudi z namenom priprave Filipovega teka in spusta, ki je odtlej naštel že okroglih 15 čudo-

vitih prireditev ter s Čibejevo skupino smučarjev po starem prekrizaril tako rekoč ves svet!

Na jubilejnem, 15. Filipovem teku in spustu, je sodelovalo okoli 60 smučarjev po starem, iz vse Slovenije. Zmagali so prav vsi, ki so prišli od štarta do cilja, in celo tisti, ki se na progo sploh nismo spustili. Lušno smo se zabavali in si obljubili, da se že prav kmalu srečamo – v Kropi, na Kaninu, na Štajerskem ..., vsekakor pa zagotovo na 16. Filipovem teku in spustu, februarja ali marca (odvisno seveda od prijaznosti tete zime, ki bo trosila sneg), v Tihi dolini na Predmeji.

planinska sekcija

POHOD NA ZASNEŽENE GOLAKE

Dušan Brus

V hladnem februarškem jutru smo se začeli zbirati v Tihi dolini (športnem parku), za sprejem pohodnikov, napovedan med 8.00 in 9.00 uro zjutraj. Zelo veseli smo bili, ko smo videli, kako so avtomobili v velikem številu že pričeli prihajali v Tiho dolino.

Seveda je skoraj vsakega pohodnika zanimalo, kakšna je pot na Golake, mi pa smo jim lahko z veseljem povedali, da smo pot že prejšnji dan pripravili, tako da bo pohod potekal nemoteno. Letošnja zima je namreč nasula kar precej snega ter nam (organizatorjem – članom Planinske sekcija Društva Gora) naložila nemalo dela, pa tudi skrbi.

Dan je bil lep in sončen, narava je poskrbela za pravo zimsko pravljico. Pohodniki so prihajali in se podajali na pot, sam sem odšel zadnji. Povedali so mi, da je pred mano okrog 140 ljudi, zato smo vsi, ki smo bili zadolženi za varnost, vseskozi vzdrževali zvezo med seboj, da bi pohod nemoteno in varno potekal.

Pred vzponom na vrh Golaka je član našega društva, Zvonko Žonta, svetoval morebitnim telesno manj pripravljenim pohodnikom lažjo pot proti Iztokovi koči, vendar to ni bilo potrebno, saj so bili vsi v dobri kondiciji.

Za popestritev programa je vrh Golaka poskrbel še pevski zbor FANTJE S'POD VELBA in malo pod vrhom smo že zaslišali njih ubrano petje. Posebno čustveno vzdušje so pričarali s pesmijo 'Vstajenje Primorske'. Krajše, vendar – tako kot vedno – zelo zanimivo predavanje o botaniki na Golakih nam je pripravila tudi gospa Elvica Velikonja. Sledilo je še fotografiranje s panoramskim ozadjem Julijskih in Kamniških Alp, italijanskega gorovja, Vipavske doline, čez Kras, pa vse tja do morja. Sledil je spust proti Iztokovi koči, tu pa krajši postanek, Fantje s'pod velba so zopet stopili skupaj in nam z veseljem zapeli še nekaj pesmi, za dobro vzdušje. Ob prihodu v Tiho dolino nas je že čakal topel obrok hrane, ki so nam ga pripravili članice in člani Društva. Nato smo si skupaj ogledali tekmo v smučarskih skokih, ki se je prav tako odvijala v Tihi dolini in jo je organizirala 'Nordijska sekcija

Na vrhu
Foto: Božidar Vidic

disciplin' v okviru Društva GORA. Sledila je še zabava ob živi glasbi hišnega ansambla, ubranem petju fantovske zasedbe in druženje do poznih popoldanskih ur.

Prireditvi sta lepo uspeli, trud prirediteljev je bil poplačan z lepim vremenom, s številčno udeležbo pohodnikov in skakalcev in predvsem z zadovoljstvom obiskovalcev.

Več fotografij lahko najdete na spletni strani društva Gora www.drustvo-gora.si.

smučarski skoki na predmeji

TEKMOVANJE V SMUČARSKIH SKOKIH NA PREDMEJI

Mitja Velikonja

14. 2. 2010 smo na Predmeji organizirali tekmo v smučarskih skokih, na skakalnicah K-14 m in K-18 m. S pripravo skakalnic smo začeli že teden pred tekmovanjem, saj smo imeli res obilico snega, ki smo ga morali utrjevati sproti, saj nam ga je skoraj vsak dan nekaj na novo zapadlo. Z zaletišča smo ga morali celo odstranjevati, saj smo imeli dva dni pravi snežni metež z burjo, ki nam je na nalet napihala skoraj meter in pol snega preveč. Vendar smo z gorjansko trmo in delavnostjo uspeli opraviti vse potrebno za tekmovanje.

Pri pripravi skakalnic je sodelovalo 19 prostovoljcev, na dan tekmovanja pa 29 prostovoljcev, ki smo skupaj opravili 356 delovnih ur.

Tekmovalci in tekmovalke so se pomerili v 7 različnih kategorijah. Tekmovalo se je tako z alpskimi kot s skakalnimi smučmi, vendar je bil seštevek točk skupen. Prijavljenih je bilo skupaj 38 tekmovalcev, 5 deklet in 33 moških iz 12 različnih društev in klubov.

Najštevilčnejši so bili predstavniki SSK Krnice, ki so imeli 12 tekmovalcev, za njimi pa predstavniki SSK Logatec ter domače Društvo Gora, s po 4-imi tekmovalci.

Na dan tekmovanja smo omogočili tekmovalcem jutranji trening, ki je potekal med 10 in 12 uro, s tekmovanjem pa smo začeli ob 13.30. V poskusni seriji ter dvema serijama

v konkurenci so tekmovalci dodobra spoznali skakalnici in lahko smo uživali v lepih in dolgih skokih. Spremljali smo res pravi boj za stopničke, skoraj v vseh kategorijah je šlo »na nož«, v najštevilčnejši kategoriji članov je prepričljivo slavil Damjan Lahajnar, zato pa je bil boj za preostali dve mesti na odru za zmagovalce toliko bolj napet, saj so se tekmovalci od 2. do 5. mesta

Utrinki s tekmovanja
Foto: Marjan Božič

zvrstili z razliko vsega 4-ih točk, kar pa je na tako majhnih napravah res izenačeno. V kategoriji veteranov je bil ogorčen boj za zmago med Milanom Žgavcem in Benjaminom Plesničarjem, ki sta se zvrstila na prvih dveh mestih z razliko vsega 0,6 točke, tretji je bil domačin Dušan Prem. Njegov sin Žan Prem pa je v kategoriji dečki do 10 let osvojil prav tako 3. mesto, 1. in 2. mesto pa sta si priskakala dva logaška upa skokov, Tim Trpin in Žan Trpin. V kategoriji deklic do 12 let so vse tri kolajne romale v Krnice, v kategoriji deklic od 12 do 15 let je slavila Viktorija Šen iz SSK Logatec, v kategoriji dečki od 12 - 14 let je zмага ponovno šla v roke Davida Isteniča iz Logatca in v kategoriji mladincev je slavil Darjo Žejn iz Podkrajja.

Iz rezultatov je razvidno, da je bila najštevilčnejša ekipa SSK Krnice tudi najuspešnejša, saj je v njihove roke romalo kar 7 kolajn; s 4-imi kolajnami so domov odšli Logatčani; s po dvema kolajnama so odšli tekmovalci iz tabora Podkrajcev ter domačinov iz Društva Gora; s po eno kolajno pa SD Gozd, Hrušica ter Malo Polje.

Glede na to, da so kolajne odšle kar v 7 od 12 klubov oziroma društev, mislim, da so lahko vsi tekmovalci in tekmovalke zadovoljni in se bodo radi še naprej vračali na Predmejo. Kljub nekaj padcem in eni poškodbi smo lahko prireditelji zadovoljni s prikazanim in upam, da se bomo še naprej tako trudili, da ohranimo ta šport na Predmeji, saj vemo da je Predmeja zibelka smučarskih skokov na Primorskem in, nenazadnje, smučarije nasploh.

Ob tej priložnosti, se kot vodja tekmovanja zahvaljujem vsem prijateljem smučarskih skokov, ki so kakorkoli prispevali k realizaciji tekmovanja in pripravi skakalnic ter tudi drugim, ki imajo ta šport radi in se vsako leto radi vračajo na ogled tega tekmovanja. Posebna zahvala gre našim donatorjem in medijem, ki so nam pripomogli k boljši in lažji realizaciji tekmovanja.

Naj še povem, da smo v Društvu Gora popeljali vse prijatelje in simpatizerje našega društva, na ogled Svetovnega prvenstva v poletih v PLANICO.

Hvala vsem! In vidimo se spet naslednje leto, na Predmeji.

planica 2010

PLANICA 2010 – SVETOVNO PRVENSTVO V SMUČARSKIH POLETIH

Mitja Velikonja in Valentina Hajdinjak

Neverjeten obisk:

Na 21. Svetovnem prvenstvu v smučarskih poletih v Planici, ki je potekalo na prenovljeni letalnici, smo bili v štirih dneh priča res neverjetnemu številu obiskovalcev ter lepemu in toplemu vremenu. V Planici se je v vseh dneh zbralo več kot 80.000 gledalcev, predvsem v soboto je bil obisk nad pričakovanji, po mnenju organizatorjev naj bi bilo obiskovalcev celo blizu 40.000. Nekatere, tiste, ki so se od doma prepozno odpravili, so policisti celo zavračali, saj ti zaradi pomanjkanja parkirnih mest ne bi

Planica 2010

Foto: Mitja Velikonja

več mogli prispeti v Planico. Po nekaterih podatkih naj bi bilo takih okrog 2.000. Tisti, ki pa smo prispeli v dolino pod Poncami, pa smo pripravili pravi spektakel. To so bili neverjetni občutki, ki jih gledalci pred televizijskim sprejemnikom nikoli ne morejo doživeti. Občinstvo dobesedno ponese tekmovalce v dno letalnice. Športno smo navijali vsem nastopajočim. Prav vsak tekmovalc si želi nastopati pri takem občinstvu, ki mu da »krila«, in vsi, ki so tu nastopali, so dejali da jim je najlepše tekrovati prav v naši Planici.

Valentina Hajdinjak

Svetovni rekord:

Planica ima svetovni rekord v lasti od leta 2005. Ob napovedanih spremembah pravil bi ta lahko odšel čez dve leti na Norveško, saj v Vikersundu prenavljajo letalnico za naslednje svetovno prvenstvo. Če je verjeti besedam predsednika mednarodne smučarske zveze, g. Gianfrancu Kasperju, da bo FIS na letošnjem kongresu spremenila določila, ki so do zdaj omejevala povečevanje letalnic, se rekord lahko hitro preseli na Norveško.

V Planici sem letos imel to srečo, da sem lahko srečal g. Janeza Goriška, ki sodeluje z organizatorji na Norveškem in jim pomaga pri načrtovanjih nove naprave.

Povedal pa je, da je tudi Planica pripravljena na nove rekorde in povečanje letalnice. V prihodnosti bi lahko v Planici z zamikom osi letalnice leteli tudi do 300 metrov in tako imeli kar dve letalnici – sedanjo in povečano 250 metrsko ter novo, 300 metrsko.

To bi bilo res fantastično, saj si slovenski ponos to tudi zasluži.

Mitja Velikonja

Svetovni prvaki:

Posamične tekme za naslov svetovnega prvaka so potekale v štirih serijah, dve sta bili v petek, dve v soboto. Na vseh je prepričljivo slavil v zadnjem obdobju nepremagljivi Simon Ammann, na drugem mestu je pristal Gregor Schirenzauer, na tretje mesto pa se je prebil Norvežan Anders Jacobsen, ki je bil po treh serijah šele na osmem mestu. Nehvaležno četrto je osvojil Poljak Adam Malysz, ki je bil do zadnje serije celo na drugem mestu. Odlično je letel tudi naš Robert Kranjec, saj je s petim mestom ponovno dokazal, da sodi v sam svetovni vrh.

V nedeljo je bila na sporedu še ekipna tekma, na kateri se je pomerilo deset ekip iz različnih držav. Na njej so prepričljivo slavili Avstrijci pred Norvežani, tretji so bili Finci. Slovenija je tokrat osvojila šesto mesto, predvsem po zaslugi Roberta Kranjca, saj je bila po treh nastopih naših šele na osmem mestu. Tekme se pa ni udeležil aktualni svetovni prvak Simon Amman, saj Šivca ni imela štirih skakalcev.

Valentina Hajdinjak

Nova pravila:

Kaj pokaže seštevek daljav?

Vrstni red je znan, a če zgolj seštejemo daljave, dobimo premešan vrstni red. Tudi v tej kategoriji je sicer najboljši Ammann (895,5 metrov), za njim pa je povsem drugače. Drugi je Antonin Hajek (873,5 m), tretja pa sta Anders Jacobsen in Noriaki Kasai (oba po 869,5 m). Hajek pa je tekmo končal na osmem mestu, Kasai pa na dvanajstem!

Zgornja primerjava mogoče ni najboljša, vendar pa marsikaj pove, saj so se letalci po zaletišču spuščali z različnih naletnih mest, kar daje občutek nepoštenosti. Res je, da tudi razlika v treh naletnih mestih v fazo poleta ne prinese bistvene razlike, ker je pomembnejši vzgornik, oziroma zračna blazina proti dnu letalnice. Razlika pa se pokaže v seštevku, saj letalec z višjega zaletnega mesta lahko izgubi tudi do 15 toč ali več. Vemo pa, da je na letalnici meter vreden zgolj eno točko. Tako da tudi ekstremne daljave ne prinašajo pričakovanega izkupička, kar pokaže primer našega Roberta Kranjca, ki je bil v prvi seriji šest metrov daljši od vodilnega Malysza, končal pa šele na sedmem mestu. Pri tem se lahko pojavljajo dvomi o pravičnosti novega pravila na letalnicah. Če pa je nalet toliko skrajšan, da hitrost na mizi pade pod mejo, ki dopušča dobre daljave, tudi dodatek točk zaradi nižjega naleta ne pomaga dovolj tekmovalcu, ker je pri tem lahko ob 50 ali več metrov. In tako se končajo sanje o medaljah.

Po drugi strani pa lahko novo pravilo pohvalimo, saj je vodstvo vse tekme izpeljalo brez kakršnih koli večjih prekinitev in tako rešilo petkovo prvo serijo, ki bi bila ob starih pravilih po vsej verjetnosti obsojena na ponavljanje. Vendar pa so po mojem mišljenju nova pravila potrebna še temeljite izboljšave, saj je smisel poletov daljava, ne pa izračun številčk, ki lahko bistveno vplivajo na razplet rezultatov.

Mitja Velikonja

Gorjani v Planico:

Letos smo v Društvu Gora organizirali brezplačni avtobusni prevoz v Planico, za vse naše prostovoljce, ki nam pomagajo pri organizaciji prireditvev na Predmeji, ter ostale, ki so se nam hoteli pridružiti.

In da ne boste mislili, da Predmejci nismo prostovoljci! Vsako leto v Planici dela okrog 300 prostovoljcev iz najrazličnejših klubov in društev iz Slovenije. Del te Planice smo že vrsto let tudi Gorjani. Vsako leto odhajamo na delovne akcije, enkrat eni,

Robert Kranjec v zraku

Foto: Mitja Velikonja

drugič drugi. Iz skakalne sekcije Društva Gora Predmeja nas je letos v Planico odšlo kar šest: Joško Krapež, Dušan Bizjak, Renato Blaško, Mitja Velikonja, Andrejka Černigoj, Jana Krapež ter Valentina Hajdinjak smo bili letos del te ekipe.

V Planici pa je bil tudi Emil Velikonja, ki je bil član organizacijskega komiteja in zadolžen za koordinacijo enot Slovenske vojske pri podpori prireditve.

V prihodnje si želim, da ime Predmeje popeljemo pod Ponce še v večjem številu, saj smo letos s strani organizatorja prejeli vrsto pohval, in verjamem, da bomo del Planice še dolga leta.

Biti del Planice je res pravi užitek in ponos.

Mitja Velikonja in Valentina Hajdinjak

ponovno na vojsko

NA VOJSKO PONOVO PO 48. LETIH

12. 3. 1962 - 12. 3. 2010

Slavko Vidic

Smučarski klub Gozdar Predmeja je bil ustanovljen 1955. leta. Od takrat so bile tekme na Predmeji predvsem v smučarskih skokih, kasneje tudi v tekih. Do leta 1961 so tekmovali samo na domačih tekmah. Prve tekme izven domačega kraja so se Predmejčani udeležili februarja 1961, in sicer po poteh 9. korpusa, na Lazni pri Lokvah. Že takrat so dosegli lepe rezultate, Zvonko Žonta je celo zmagal v skokih pionirjev.

Naslednje leto je bilo na Vojskem okrajno prvenstvo Gorice. Tista leta so bili v Sloveniji okraji in Severna Primorska je pripadala okraju Gorica. To tekmovanje je bilo praktično prvenstvo Primorske. Kako je bilo pred 48. leti, nam je Zvonko Žonta pripovedoval takole ...

Spomin na leto 1962
Foto: Slavko Vidic

»Bili smo praktično še mulci, stari od 14 do 16 let. Trije zanesenjaki smo se 10. 03. 1962 zjutraj odpravili s smučmi na nogah čez Korenino, mimo Paradane, Smrekove drage, Hudega polja do Vojskega. Proti večeru smo prispeli do Rudarskega doma na Vojskem, kjer smo prenočili. Moram še povedati, da sva Peter Likar in jaz nosila s seboj edine skakalke, ki smo jih takrat imeli v smučarskem klubu. V nedeljo zjutraj, 11. 03., vstanemo, pogledamo skozi okno, vidimo, da zunaj rosi, pa tudi precej megleno je bilo. Pogoji za tekmo so bili zelo težki. Rečemo si, kaj bo, ko nimamo maž, da bi si namazali smuči in jih pripravili za tekmo. Ostali tekmovalci iz drugih klubov so mazali in pripravljali smuči, mi trije smo jih samo gledali. Tudi posmehovali so se nam in si mislili, kaj bodo ti fantje storili, saj nimajo ničesar, ne opreme in ne maž. Tistega dne se je prvenstva udeležilo veliko klubov, in to iz Loga pod Mangartom, Bovca, Kobarida, Livka, Tolmina, Idrije, Črnega Vrha nad Idrijo, Nove Gorice, Lokvi in Predmeje ...«

Najprej so tekmovali pionirji v teku, nato mladinci in člani. Pri mladincih je nastopil Peter Vidmar, za mladince pa Peter Likar. Po končanih tekih so prišli na vrsto skoki. V skokih je pri pionirjih nastopil Zvonko Žonta, pri mladincih pa Peter Likar.

»Vsi, ki smo tekmovali, smo bili zadovoljni z nastopi, nismo pa vedeli, kaj smo dosegli, zato smo z nestrpnostjo čakali na rezultate. Na razglasitvi rezultatov smo bili presenečeni sami nad seboj, saj nismo pričakovali takih rezultatov,« še pripoveduje Zvone.

Rezultati okrajnega prvenstva Gorice leta 1962:

Peter Vidmar je bil 1. v tekih pionirjev; Zvonko Žonta je bil 1. v skokih pionirjev; Peter Likar je bil 3. v tekih mladincev; Peter Likar je bil 3. v skokih mladincev.

Skupno so dosegli 4. mesto!

Po 48-tih letih smo se s Predmeje s smučmi spet podali na Vojsko
Foto: Slavko Vidic

Naše prve »skakalke«

Foto: Slavko Vidic

bila pot zelo naporna, vendar smo prišli na cilj veseli, v upanju, da čez dve leti to pot ponovno presmučamo, saj bo takrat 50 let od izvedbe tega tekmovanja.

Da nam ni bilo treba s smučmi nazaj, sta nas na Vojsko s kombijem prišla iskat Ivan Žonta in Valter Polanc. Skupaj smo odšli na pečenko in – oranžado ...

Zvone dalje pripoveduje:

»Veseli in presenečeni smo bili, da smo v takih pogojih in s tako opremo dosegli tako lepe rezultate. Tudi vsi, ki so se nam zjutraj smejali, so nas potem trepljali po ramenih in nas hvalili. Oskrbnica Rudarskega doma je rekla: Fantje, zdaj si pa privoščite večerjo. Skomignili smo z rameni, saj smo bili brez denarja. Potem vpraša Peter Likar, koliko stanejo tri pečenke in tri oranžade. Oskrbnica nam pove ceno, Peter pogleda v denarnico in reče: Ravno toliko imam. Tako smo po zaslugi Petra večerjali. Po večerji smo se odpravili spat, zjutraj pa nas je spet čakala pot s smučkami nazaj domov, na Predmejo. Proti večeru smo se vrnili domov z odličnimi rezultati, na katere smo še dandanes ponosni.«

Letos, po 48-ih letih, smo se dogovorili, da obudimo to pot s Predmeje na Vojsko, in tako smo 12. 03. 2010, oba Petra in Zvonko, s spremljevalcem Slavkom Vidicem, odšli po isti poti. Zaradi obilice novega snega je

zgodilo se je

OBČNI ZBOR PLANINSKEGA DRUŠTVA KRIŽNA GORA

Dušan Plesničar

Kot vsako leto smo se planinci PD Križna gora tudi letos zbrali na rednem letnem občnem zboru društva. Zgodilo se je v soboto, 6. marca, v Lovski koči na Farmancah. Dežurni so že zjutraj zakurili peč in čez dan pripravili vse potrebno, kot se spodobi za tako slovesen dogodek. Proti večeru smo se začeli zbirati, najprej domačini, potem pa še gostje iz sosednjih društev, iz Ajdovščine, Črnega Vrha, Idrije, Logatca in Tolmina. Za uvod so nam colski fantje zapeli našo planinsko himno 'Oj, Triglav, moj dom ...', nato pa še nekaj slovenskih narodnih pesmi. Večer pa nam je popestril še mladi harmonikaš Timotej Mikuž.

Nato pa se je začelo zares. Predsednik društva Dušan Plesničar je pozdravil vse prisotne ter prebral predloge za člane delovnega predsedstva in ostalih delovnih teles tokratnega občnega zbora. Po končanih formalnostih smo prešli na prvo točko dnevnega reda, to pa so poročila predsednika in posameznih odsekov, na koncu pa še častnega sodišča in nadzornega odbora.

Ugotovili smo, da smo program dela za leto 2009 izpeljali stoodstotno. Predvsem smo z našimi izleti uspešno krmarili med vikendi s slabim vremenom in izpeljali prav vse načrtovane. Vsak mesec smo se v hribe vsaj enkrat odpravili z avtobusom, posebno doživetje pa je bil dvodnevni izlet in vzpon na četrti najvišji vrh Avstrije, 3670 m visok ledeniški Grosvenediger. Prespali smo na višini 3000 m, v koči Defregerhaus, kjer smo naleteli na neverjetno prijazne oskrbnike, tako da smo naslednji dan pozitivno presenečeni zapuščali kočo in se vrnili v dolino. Ta dva dneva nam je bilo tudi vreme naklonjeno, saj je bilo nebo brez oblaka. Še veliko lepih izletov je za nami, vendar bi bil članek predolg, če bi hoteli še enkrat podoživeti urice, ki smo jih skupaj preživeli v hribih.

A nismo samo hribolazili, še marsikaj drugega se je lani zgodilo v društvu. Dva člana sva se udeležila tečaja za Varuha gorske narave, ga uspešno opravila in na letošnjem občnem zboru smo ustanovili Odsek za varstvo gorske narave. V septembru je bilo naše društvo v planinski koči na Javorniku tudi organizator svečane podelitve vsem novim varuhom gorske narave, o čemer je bilo že nekaj napisanega v časopisu Gora.

V maju smo organizirali čistilno akcijo in očistili obcestne brežine od Podkrajja pa vse do Lanišča v Logaški občini. Človek skoraj ne more verjeti, kaj vse je odvrženo v naravo, kamor absolutno ne sodi.

Naše delo je bilo usmerjeno tudi v sodelovanje z OŠ Col, kjer imamo dve zelo dejavni mentorici, ki vodita planinski krožek. Vsako leto se tudi uspešno udeležimo tekmovanja Mladina in gore, tako regijskega kot tudi državnega. Priprave za to tekmovanje potekajo skozi vse leto, saj so vprašanja kar zahtevna. Poleg tega pa organiziramo tudi nekaj pohodov v bližnji in daljni okolici. Od lanskega leta pa sodelujemo tudi z Varstveno delovnim centrom iz Ajdovščine, za kar se še posebno trudi naša vodnica Hermina Čuk. Ko smo že pri vodnikih, naj povem, da smo v oktobru gostili srečanje vodnikov MDO Posočja.

Tudi naša dva markacista pridno skrbita, da so poti v naši okolici dobro očiščene in označene. Tudi v lanskem letu sta opravila veliko prostovoljnega dela.

Pa se vrnimo nazaj na naš občni zbor. Po prebranih poročilih je seveda sledila razprava na poročila. Ker pa pripomb ni bilo, smo prisotni z dvigom rok brez glasu proti sprejeli vsa poročila in zaključni račun za leto 2009. Kot sem že prej omenil, smo v naslednji točki ustanovili Odsek za varstvo gorske narave.

Sledili so pozdravi gostov iz sosednjih društev, pod točko razno pa je Matej Žgavec s Cola prejel častni znak in posebno značko za prehojeno slovensko planinsko pot od Maribora do Ankarana in za razširjeno inačico te poti, ki jo je do zdaj prehodilo manj kot 2000 pohodnikov. Še enkrat čestitamo. Na koncu smo zadovoljni ugotovili, da smo v preteklem letu dobro delali in si zaželeli čim več gorskih užitkov tudi v leto 2010.

Zbor smo seveda zaključili z obvezno klobaso in zeljem, sledilo pa je družabno srečanje ob zvoških harmonike.

zimske igre

DRUGIČ SKUPAJ NA ZIMSKIH DRUŠTVENIH IGRAH

Alenka Tratnik

Pred tekmo pa še ena gasilska

Foto: Alenka Tratnik

Smučarsko društvo Gozd je v sodelovanju s smučiščem Ski Bor Črni Vrh letos gostilo 2. zimске društvene igre društev z območja Gore in okolice. Udeležba je bil odlična, saj je tekmovalo kar 15 ekip. Zamisel za zimsko druženje društev z območja od Predmeje do Hrušice se je predstavnikom smučarskega društva Gozd in društva Gora s Predmeje pred dobrim letom dni porodila prav na smučišču Ski Bor v Črnem Vrhu. Dober odziv na lanskih prvih zimskih igrah, ki se jih je udeležilo enajst ekip, je bil po besedah Janka Mikuša, predsednika SD Gozd, spodbudna popotnica za letošnje druženje. Letošnje nočne veleslalomске tekme se je udeležilo 60 tekmovalcev v 15 mešanih ekipah iz društev Gozd, Gora, Okno z Otlice, društva za izobraževanje mladih in odraslih DIZMO, konjenskega društva Vihr s Cola, ekipa športne zveze iz Ajdovščine, smučarskega kluba Kalič, šole smučanja Ski Bor, smučarskega kluba Javornik ter ekipa Žagoliča. Najbolje so se odrezali SK Javornik, šola smučanja Ski Bor in prva ekipa SD Gozd. Druženje je pozdravil Primož Sulič, sekretar občinske športne zveze in strokovni delavec zavoda za šport. Kot je poudaril Janko Mikuš, pa zimskih iger in tudi drugih smučarskih aktivnosti, ki jih društvo organizira, ne bi bilo brez velike podpore in naklonjenosti lastnika ter direktorja smučišča Ski Bor Pavleta Čuka. V SD Gozd so imeli tudi to zimo zelo natrpan urnik.

pojasnilo

Spoštovani!

V 44. številki časopisa Gora sem med ostalim prebral tudi članek »Zavedanje in oživljanje korenin«, avtorice Martine Vidmar. V njem sem našel netočno navedbo imena župnika z Otlice »g. **Štefan Basoreli, župnik na Otlici**«. Njegovo pravo ime je **Štefan De Posarelli**. Rojen je bil 29.12.1881 v Avčah in je služboval na Otlici od leta 1913 do 1924. Od tu je bil premeščen za kako leto na Gradišče nad Prvačino in nato v Škrbino na Krasu kjer je služboval 35 let in umrl 9. 3. 1959. Pokopan je na pokopališču v Škrbini (njegov grob je desno ob vhodu na pokopališče).

Po drugi svetovni vojni so priimek De Posarelli večinoma zapisovali kot Posarelli.

Avtorji člankov v časopisu Gora bi morali biti bolj natančni pri navedbah imen in drugih dejstev. Podatke bi morali preverjati in primerjati iz več virov, če so ti dostopni.

Lep pozdrav,
Marjan Polanc, V mlinu 23, 5290 Šempeter pri Gorici

Štefan De Posarelli,
župnik na Otlici, od 1913 do 1924.

fotografska zgodba

RUS IN GORJANI ...

Emil Velikonja

Foto: Nevenka Vidmar – Sivška

Fotografija je bila posneta pri spomeniku NOB na Trnovem, ob odkritju spomin-ske plošče Ruskemu bataljonu, ki je deloval v sestavi IX. korpusa. Na plošči je vklesanih več kot 100 imen padlih borcev tega bataljona. Rus na fotografiji je namestnik obrambnega atašeja Ruske federacije v Sloveniji – podpolkovnik Evgeny Karpukhov, Gorjane pa tako vsi poznamo ...

zgodilo se je

DRUŠTVO TRILLEK OBUDILO TRADICIJO GLEDALIŠKIH PREDSTAV

Alenka Tratnik

Društvo za ohranitev starih običajev Trillek je po več kot četrtno stoletja obudilo tradicijo amaterskih odskih predstav na Colu in na oder v začetku marca postavilo domačo komedijo 'Pride tudi Ivica'. Tradicija amaterskega gledališča na Colu sega v začetek 20. stoletja, ko so na pobudo župnika Ivana Janca ustanovili Katoliško slovensko izobraževalno društvo, v njegovem okviru pa je delovala tudi dramska skupina. Ta je med drugim uprizorila igri

Na koncu se je vse dobro izteklo

Foto: Alenka Tratnik

'Fabiola in Neža' ter 'Mlinar in njegova hči'. Zaradi prepovedi delovanja slovenskih društev je dejavnost v dvajsetih letih zamrla, društveno življenje pa so v neformalni obliki obudili po drugi svetovni vojni. Pod vodstvom učitelja Danila Sirka je ponovno zaživela dramska skupina in na oder tedanjega prosvetnega doma je postavila igri Vdova Rošlinka in Razvalina življenja. Leta 1956 je bilo na Colu ustanovljeno Prosvetno društvo Razpotje, kjer so obudili tudi dramsko dejavnost. Učitelj Benjamin Lazar je na oder postavil igri Pričarani ženin in Razvalina življenja, Anton Koren, dolgoletni vodja dramske skupine, pa je režiral igro Veriga. Člani društva so z učiteljem Aldom Černigojem v začetku sedemdesetih pripravljali tudi igro Namišljeni zdravnik, ki pa ni bila uprizorjena, saj so Prosvetni dom preuredili v obrat Alpine Žiri. Pod vodstvom učitelja Ivana Stibilja so sredi sedemdesetih v telovadnici Zadrúžnega doma uprizorili igro Francoska revolucija, Damijan Bajc pa je na oder postavil dramsko delo Balada o trobenti in oblaku, s katero je dramska skupina nadaljevala tudi tradicijo gostovanj v drugih krajih. Po odprtju novih prostorov Alpine, leta 1982, je Prosvetni dom znova lahko gostil kulturne prireditve in igre. Pomlajena dramska skupina, ki jo je vodil Anton Koren, je pripravila igri Vdova Rošlinka in Dekle iz Trente. Potem pa je dramska dejavnost na Colu skoraj povsem zamrla, ohranjali so jo le v tukajšnji osnovni šoli in v društvu Trillek, ki je na svoji tradicionalni novoletni proslavi uprizarjalo krajše prizore in skeče.

Prav ti so bili osnova za pripravo scenarija družinske komedije 'Pride tudi Ivica'. Idejna zasnova in scenarij sta delo Sandija Škvarča, pri dramaturgiji je pomagal igralec SNG Nova Gorica Milan

Vodopivec, za tehnično podobo so poskrbeli člani društva Darjo Kovšca, Melita Bajec, Jernej Škvarč, Matjaž Slabe in Meta Škvarč. Kot so člani društva zapisali v zgibanki ob krstni izvedbi predstave, komedija 'Pride tudi Ivica' prikazuje vsakdanje življenje, tegobe in šaljive zaplete, ki se dogajajo navadnim ljudem. V vlogah so izvrstno nastopili Boštjan Lemut, Simon Škvarč, Matjaž Bajec, Nina Tratnik, Manca Likar, Vesna Škvarč, Janez Kovšca, Jože Peljhan, Marko Koren, Sebastjan Kovšca, Dušan Koren, Nejc Pregelj, Aleksandra Batagelj in Sandi Škvarč. Številni med njimi nadaljujejo gledališko tradicijo svojih staršev in dokazujejo, da se lahko ob številnih vsakodnevnih obveznostih še vedno dobi čas tudi za ustvarjanje, s katerim so na premieri spravili v smeh številno občinstvo.

v spomin

GORAN LIKAR – GRMUSKI

Umrl je Goran Likar – Grmuski, član Društva Gora. Spominjajmo se ga in ob govorih na njegovem pogrebu vsaj malo spoznajmo, kdo je Goran bil ...

Goran!

Vest o tvoji smrti se je v nas zarezala, kot se zareže globoko v kosti mraz teh zimskih dni. Ko molče stojimo ob tvojem grobu, sorodniki, sodelavci, prijatelji in drugi, ki smo te poznali, zatopljeni vsak v svoje misli, poskušamo razumeti tok življenja ...

Naše življenje teče kot letni časi. Tudi tvoje bivanje na tem svetu lahko povežemo z njih menjavanjem ...

Pomlad: leto devetnajstoenašestdeseto. Na Gori se je čas že skoraj prevesil v poletje, ko si kot najmlajši v družini Grmuskih razveselil mamo, očeta, obe starejši sestri in brata.

Tisti, ki smo mladost preživeli na Predmeji, vemo, kako smo v času naše pomladi s hrepenenjem z roba Gore gledali v Deželo. Potem je prišlo poletje in kot ptički smo se iz gnezda razpeljali v takrat za nas širni svet.

Kot nekateri predmejski fantje pred tabo, in mnogi za tabo, si se tudi ti odločil postati miličnik. Zgledi pač vlečejo, vleče uniforma in druge podobe, ki si jih samemu sebi, mladeniču, težko razložiš. V šoli si bil uspešen, tako v osnovni kot v kadetski šoli za miličnike. Ustalil si se v Ljubljani, sprejel delovne izzive. Uresničevale so se ti sanje mnogih mladeničev: delati v specialnih enotah milice, kasneje policije. Z življenjsko sopotnico sta si v Ljubljani ustvarila družino, rodili sta se vama hčerki. Obiski sorodnikov na Predmeji so bili pogosti, kolikor so pač dopuščali čas, delovne obveznosti in razmere. Tesno si bil vpet v službene obveznosti in prispeval si velik delež v mozaik nastajanja samostojne slovenske države. Tvoje poletje je trajalo in trajalo ...

Jesen tvojega življenja ti ni bila naklonjena. Vedno pogosteje si se vračal v rojstni kraj, kot bi iskal zavetje ob domačem ognjišču, pri domačih ljudeh, med prijatelji iz otroštva, da bi tako

ublažil vse težave in težke trenutke, s katerimi ti življenje v zadnjem obdobju ni prizanašalo. Vključil si se v delo v Društvu Gora. Pomagal si po svojih najboljših močeh, žal bo ostala tvoja članska izkaznica za vedno v arhivu Društva in tvoje ime bo zapisano med tistimi člani, ki jih je življenjska usoda iztrgala svojcem in prijateljem.

Prišla je zima, tista trda gorska zima, ko vse obmiruje, ko le ledeni mraz in veter nosita naše besede. In v tej zimi si obmiroval tudi ti. Obnemogel si pod težo bremen, ki so se z leti nakopičila na tvojih plečih. Na koncu si se na Goro vrnil za vedno.

Življenje je potovanje v negotovost, čar življenja pa je tudi v njegovi minljivosti. V trenutku nam spolzi iz rok. Izgubiš prijatelja, ne pa zavesti, da si ga imel ...

Angel Vidmar

Dragi soborec Goran, dragi prijatelj Urko!

Pridejo trenutki, za katere si želimo, da ne bi nikoli prišli; če bi bilo mogoče, bi se jim na daleč izognili. Vendar ni tako, življenje je neizprosno in včasih zelo kruto. In tudi danes je takšno.

Kljub temu da nisem pristaš pripovedovanja življenjepisov v takih trenutkih, se bom še enkrat sprehodil predvsem po tistem delu tvoje poti, ki sva jo prehodila, ne prehodila, temveč predrvela skupaj. V kratkem času sva doživela toliko, kar se zgodi v nekaj generacijah.

Za nami je dolga skupna pot, ki ni bila nikoli prav prijetna in brezskrbna, zelo pogosto težka, polna ovir in nevarnosti. In na tej ovinkasti cesti so se vedno pokazale tvoje vrline in pozitivne lastnosti.

Četudi je že sam poklic miličnika zahteven in seveda nevaren, si se kot mladenič odločil, da boš svojo pot popestril z enim od najbolj nevarnih športov – potapljanjem. In ravno takrat, ko si se odločil za ta poklic, sva oba nastopila službo v Enoti za posebne naloge, pred 25-imi leti.

V okviru te enote si bil pripadnik enote potapljačev, ki je kot prva v bivšem sistemu izvajala naloge reševanja iz vode in iskanja pogrešanih oseb v vodnih sistemih. Bil si med tistimi, ki so utrli in zarisali pot današnjim enotam v okviru zaščite in reševanja. Žal sta tudi dva tvoja kolega pri tem izgubila svoje življenje.

Mnoge družine so ti še danes hvaležne, ker si jim poiskal njihove najbližje. V nešteto primerih si se pri tem boril tudi za svoje življenje. Veliko pomolov in ladij, seveda pod vodo, si moral pregledati, da so se državniki lahko počutili varne. In še to ti ni bilo dovolj. Izučil si se tudi za še bolj zahtevno delo, delo z eksplozivnimi napravami.

V bivšem sistemu, ko smo se kot pripadniki posebne enote srečevali s svojimi nasprotniki, si vedno pokazal zelo veliko mero človečnosti in razumevanja do drugih. Velikokrat so bili naši nasprotniki neprijetni in pogosto zelo nevarni, ti pa nisi nikoli pokazal do njih sovraštva ali zlobe. Veliko časa sem preživel s tabo in ostalimi, med drugim, lahko rečem, da sem bil s teboj, z Žabo in ostalimi tudi na Golem otoku.

In prišli so časi, ko je bilo za nas najhuje, leto 90.

Bil si med prvimi, ki so se odločili, že leta 90, da bodo stopili na pot, ki nas bo pripeljala do lastne države; bil si eden izmed tistih, ki so izvajali najpomembnejše in najnevarnejše naloge v času osamosvajanja.

Ko smo se 31. maja 90 sestali V Centru Jasnica in ko sem vas vprašal, ali mi zaupate in ali gremo v akcijo Gotenica, si bil v prvih vrstah, brez vprašanj in oklevanja. Bil si pripadnik enote, ki je izvedla prvo bojno oboroženo akcijo v procesu osamosvajanja naše države. Bilo nas je samo nekaj čez 50 ...

V letu 90 smo se začeli pripravljati na oborožen spopad. Ti si bil pri vseh aktivnostih, ki so bile povezane z ustanavljanjem Maneverske strukture narodne zaščite kot organizator.

In ravno v tem in naslednjem letu mineva 20 let od tega. Sedaj potekajo intenzivne aktivnosti, v katerih zbiramo gradivo, dokumente in pričevanja o takratnih dogodkih. Ko sem pred kratkim preletaval sezname udeležencev v akcijah in aktivnostih leta 90 in 91, skoraj ni seznama, kjer ni tvojega imena. Varoval si naše državnike v akciji Atlas, varoval prevažanje orožja in opreme, sledijo akcije Hrast, Maribor – Dobova, Pagat in še in še. Pogrešali bomo tvoje pričevanje ...

Vse to pa smo lahko izvedli le z veliko mero optimizma, predanosti, predvsem izurjenosti in odrekanju. 24-urno izvajanje nalog, večdnevna ali večtedenska odsotnost od doma, življenje v neprestani življenjski nevarnosti, preživljanje v nemogočih razmerah ... Vse to je pustilo na nas svoj pečat.

In ko se sedaj spominjam, obujam, zapisujem in pripovedujem o vseh teh dogodivščinah, se zavem, da se v vseh teh mogočih in nemogočih razmerah, nikoli, Urko, nikoli nisva znašla v konfliktu. Tisto, kar smo pri tebi najbolj cenili, je bilo odprto in brezmejno tovarištvo, do vseh nas, tvojih soborcev in prijateljev, tvoja pripadnost enoti in vsemu tistemu, kar si delal.

V vsej svoji zavzetosti pa smo seveda delali napake, ki se jih takrat nismo zavedali. Zanimarili smo tiste, ki so nam stali ob strani, nas bodrili in namesto nas opravljali svoje in naše dolžnosti, svoje družine, svoje najbližje. Toda kdo pa lahko v takih razmerah presodi pravilno!?

Prišel je čas umiritve, čas sprememb in čas, ko so zavladali odnosi, ki jih nismo bili vajeni. Tovarištvo v pravem pomenu besede, brezmejno zaupanje in izvedba naloge za ceno lastnega življenja, vse te vrednote so postale zgodovine.

Zakaj smo še nekaj let kljubovali drugačnim razmeram? Ker smo živeli v slogi in sožitju, ker smo si brezmejno zaupali, ker bi storili drug za drugega vse. Toda to so ostarele oznake, ki so jih zamenjale druge, brezobzirna tekma za dobički, brezkompromisni boj za stolčke, podtikanja; boj, kjer se ne upošteva človeško dostojanstvo, socialna skrb ali navadna kmečka pravičnost.

V tej novi družbi smo v svojih pogledih postali osamljeni, med seboj nismo bili več povezani in s tem smo bili bolj ranljivi. In če si v tej zgodbi ostal še osamljen in brez pomoči najbližjih, so posledice kmalu vidne.

Zelo veliko smo naredili, dosegli nemogoče zmage in dosegli svoj cilj. Vendar pa nekaj ali nekdo zahteva svoj davek in spet smo na vrsti mi.

Ves čas pa sva ostala v navezi. Preteklo leto sva se zmenila, da bom prišel k tebi in da greva na Čaven, da bova vandrala po tvojih krajih, ki si jih imel tako rad, obiskala pa bova tudi moj rojstni kraj onkraj Trnovskega gozda.

Urko, v imenu vseh nas, tvojih soborcev in prijateljev lahko rečem, da se bomo vedno zelo radi spominjali naših skupnih dogodivščin. Ponosni smo in hvala ti, ker smo lahko skupaj ustvarjali najsvetlejšo trenutke v zgodovini naše države.

Prijatelj moj, pojdi v miru, katerega v zadnjem času nisi imel. Bula, Beno, Valenta in Pepi te že čakajo, kjerkoli že so.

Naj ti bo lahka rodna zemlja države, kateri si tako veliko dal in od nje bolj malo dobil.

Tvojim najbližjim pa v imenu vseh bivših pripadnikov Specialne enote, še enkrat izražam iskreno sožalje.

Vincencij – Vinko Beznik

Goranov sodelavec in poveljnik specialne enote milice-policije

MOJ DOM

Anka Vončina

Kako prelep si, mil in tih,
ožarjen ves z večernim soncem,
potapljajoč se v čas brezkončen.
Te zebe? Ne, srce gori!

Kako si sam v belini mirni,
v belini tej nebeško modri,
ki žar jo sončni škrlati,
ti dušo hrepeneče polni.

Kako se stisnem v tvoj objem,
se v tvojih nedrih varno grejem,
ob tebi se brezskrbno smejem,
moči napijem za v nori svet.

A kje ti črpaš svojo moč?

Mar veter divji te nahrani,
mar ptice duši tvoji so v pomoč?
Te misel moja skrbi obrani,
te grejem nevedoč?

Darov od mene skromnih ne prejemaš,
prepuščam te in v tebi iščem moč,
da pijem mir, ki iz tvoje duše veje,
da sebe dvignem, hodim k tebi po pomoč.

Kot ljubico nezvesto čakaš,
da k tebi tiho se prikradem;
in spet brezbrizno te izdajam,
ko dovolim, da sam ostajaš.

Časopis GORA izdaja Društvo za ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine GORA Predmeja.
Sedež uredništva je na Predmeji 35a, 5270 Ajdovščina, tel., fax: (05)36-49-023
e-mail: info@drustvo-gora.si, www.drustvo-gora.si

Uredniški odbor: Franc Černigoj, Alenka Tratnik, Iztok Velikonja, Rajko Velikonja, Edo Pelicon
Glavna in tehnična urednica: Alenka Tratnik
Odgovorni urednik: Rajko Velikonja
Lektor: Franc Černigoj
Realizacija: GK Grafika
Naklada: 500 izvodov
Oblikovanje logotipa društva Gora: Silva Karim
Fotografija na naslovnici in zadnji strani: Elvica Velikonja

ISSN 1408-7855 NUK Ljubljana